

ו'זוביו'

מחנה המעצר החשאי 'Vesubio' שכן בלה טבלדה, פרוכינציה של בואנוס איירס, קרוב לצומת הדרכים קמינו דה סינטורה ואוטוסטרדה ריצי'רי, בתוך שטח של שירות בתי הכלא הפדרליים. הוא כלל שלושה בניינים, אחד מהם עם מרתף ובריכה. שמו הסודי היה 'חברת אל וזוביו'. לחברי כוחות המשימה היו תעודות שהעידו על השתייכותם ל'חברה' זו. המחנה פעל כמקום מעצר חשאי כבר ב- 1975, אז כונה בשם 'לה פונדרוסה' (תיק מס' 7170).

בשנת 1976 פעל המחנה כנראה תחת פיקודו של הקורפוס הצבאי הראשון, בפיקודו של האלוף Guillermo Suárez Mason (תיקים מס' 3048, 3524, 3382, 6769, 7170, 2529, 4124, 4151 ו-7077), תחת פיקודו הישיר של המרכז לאיסוף מודיעיני (CRI) שפעל בבית החולים של הבסיס הצבאי מס' 3 של לה טבלדה, שמפקדו דאז היה אלוף משנה Federico Minicucci (תיקים מס' 7169, 2262, 98, 1310).

עדותה של Elena Alfaro (תיק מס' 3048) מסכמת בדייקנות פרטים עיקריים על מתקן זה, ויש בה תיאורים זהים לאלה המופיעים אצל משוחררים אחרים:

האלוף Suárez Mason ביקר תכופות במחנה. ביום שחרורי נחקרתי על ידו. הוא שאל אם בני משפחתי יודעים על הריוני ועל תוכניותי כשאצא לחופשי. רב סרן Durán Sáenz (הוכחות בתיקים מס' 3048, 3382, 7170) היה אחראי על המחנה והתגורר בו במשך כל ימות השבוע. בסוף השבוע היה נוסע לביתו באזול. האחראי על השומרים היה נגד מרשות בתי הכלא בשם Hirschfeld (הוכח בתיקים מס' 3048, 7170).

עם זאת, הביטחון היה בידי שירות בתי הכלא הפדרליים. שישה נגדים שמרו במקומות הלילה (הכוכים שבהם שהו העצורים). לאנשים אלה הייתה חשיבות עליונה בהשלטת הטרור במחנה. העצורים היו תלויים ברצונם הטוב כדי לאכול, ללכת לשירותים או להתרחץ.

ביוני 1977 עבר הפיקוד על המחנה לקבוצת קציני חיל רגלים של הצבא מהבסיס הצבאי 6 ממרדס. כל חברי כוחות המשימה המיוחדים (FTE), שהיו תחת פיקודו של Suárez Mason, הועלו בדרגה בסוף 1977 כפרס על הפעילות שביצעו. כוחות משימה אחרים, השייכים לבסיסים אחרים, השתמשו במתקני המחנה בהזדמנויות שונות, כמו במעשה החטיפה שלי ושל בעלי, Luis Fabri שהוצא להורג על ידי כוח משימה - GT4 של חיל האוויר בקורדובה.

משטר הטרור ששלט במקום, חוסר הוודאות, אובדן הזהות האישית כשקראו לנו במספרים, וההשפלות התמידיות, היוו מסכת מתמדת של עינויי נפש. תכופות איימו עלינו בכך שנאלץ לחזות בעינויי בני משפחתנו, ובמספר מקרים אכן כך היה. במקרה שלי נאלצתי לראות איך מענים את בעלי. עצורה אחרת Irma Beatriz Márquez, הוכרחה להיות נוכחת בעינויי בנה Pablo בן ה-12.

לפי העדויות שהובאו בפני ועדה זו, 34 אנשים מתוך העצורים ששהו בוויזוביו בספטמבר 1978, הופרדו לקבוצות. בעיניים קשורות ובידיים קשורות לגב, הופקרו העצורים במכוניות סגורות, קרוב לבסיסים צבאיים. בכל המקרים, הם 'התגלו' לאחר זמן קצר, והובלו ע"י אנשי צבא לבסיסים צבאיים שונים או לתחנות משטרה

של הפרובינציה של בואנוס איירס. בעת מעצרו הובאו בפני בית משפט צבאי מיוחד לעת מלחמה בראשות אלוף משנה Buzilis, אשר החליט להעביר את התיק לבית המשפט הפדרלי, בשל חוסר סמכות עניינית. תוך זמן קצר ביותר זיכה בית המשפט הפדרלי, בראשות הד"ר Rivarola את הנאשמים. באמצע 1979 שוחררו כל העצורים שהיו נתונים באותו הליך מבתי הכלא. עם זאת, נותרו בכל תיקי המשפט גם תלונותיהם, המעידות על הדרמה שעברה עליהם.

עד היום יש בבתי המשפט תיקים שנפתחו ביוזמתם של עצורים שהיו ב'וויזוביו' (תיקים 5232, 5234, 5233, 5235).

בנייני 'המרפאה', 'המטה', 'ה'כוכים' ו'חדר הניתוחים' (שם התנוסה הכתובה: 'מי שיודע - שישיר ומי שלא - שיסבול') כבר אינם קיימים. הם פורקו לפני ביקור הוועדה לזכויות האדם של ארגון מדינות אמריקה (OAS). עם זאת, בסוף השנה שעברה, מצא השופט ד"ר Ruiz Paz, וה- CONADEP שביקרה שם השנה עם עדים, את האריחים הטיפוסיים למקום ואת שרידי אלונקות הבטון מונחים בין ההריסות, כפי שתוארו על ידי העצורים לשעבר. גם עלה בידם לקבוע בשטח את מיקומם של כל המבנים שתוארו.

'שרתון' (או 'המשפך')

מדובר במחנה מעצר חשאי שפעל בתחנת המשטרה של וילה אינסופרבלה ששכנה בפינת הרחובות טפלקה וקינטנה, במחוז לה מטנזה. במסגרת המנגנון של מערכת הדיכוי היה המקום נתון למרותו של הקורפוס הראשון של הצבא, באמצעות קבוצת התותחנים בסיוודלה.

קבוצה של עצורים שהייתה במחנה הצליחה ליצור קשר אישי, או במכתבים, עם בני משפחותיהם.

Ana María Caruso de Carri ובעלה Roberto Eugenio Carri (תיק מס' 1761, 1771) נעצרו בביתם בהורלינגהאם. שלוש בנותיהם הוצאו מתחנת המשטרה בוילה טסיי ע"י בני המשפחה. הדבר ארע ב- 24 בפברואר 1977. עשרה ימים אחר כך צלצלה Ana María לראשונה לבית הוריה. היא צלצלה עוד פעמים אחדות. פעם אף נפגשו ההורים עם בנותיהם בכיכר בסן חוסטו. החל בחודש יולי אותה שנה, החלה חליפת מכתבים בין העצורים לבין משפחותיהם. מי שיצר את הקשר, או הביא את המכתבים לידם, היה בכל המקרים אדם בשם 'גרו' או 'ראול'.

Adela Esther Candela de Lanzillotti של משפחתה גם בפני משפחתה של (תיק מס' 5003). היא נעצרה ברמוס מחיה ב- 24 בינואר 1977, והוא יצר אתה קשר, על מנת שתוכל לבקר בבית אחותה או להתקשר טלפונית. בדומה למקרה של בני הזוג Carri, הקשר האחרון נעשה בסוף חודש דצמבר של שנת 1977.

Pablo Bernardo Szir (תיק מס' 3420) נעצר ב- 30 באוקטובר 1976, גם הוא ברמוס מחייה. בנובמבר של אותה שנה הוא יצר קשר טלפוני ראשון עם בני

משפחתו. מאז צלצל וכתב אליהם, ואפילו נפגש עם בנותיו ביוני 1977. מי שהסדיר את המפגש היה אדם בשם 'ראול'. הוא דיבר על השתייכותו למשטרת הפרובינציה של בואנוס איירס.

נפגשתי עם אבא בבית קפה ברמוס מחייה. היו עליו סימני עינויים, על ידיו כוויות סיגריות, בפיו חסרו שיניים, והוא היה יותר רזה.

באוגוסט ובנובמבר שוב נפגש Pablo Szir עם בנותיו. הוא סיפר להן שבתחילה היה בתחנת המשטרה של רמוס מחייה, ועכשיו בוילה אינסופרבלה, שם גם היו Roberto Carri, Adela Candela ו-Héctor Germán Oestergheld. הוא הוסיף שמדי פעם מעבירים אותם לבסיס בסודדלה, שם נאלצו לכתוב עבודות כלשהן.

Ana María Caruso de Carri, מספרת לבנותיה במכתב:

עכשיו נמצא אתנו 'הזקן' מחבר ה-'El Eternauta' וה-'Sargento Kird'. אתן זוכרות? הזקן המסכן הזה עסוק כל היום בכתיבת סיפורים שעד היום אין לאיש כוונות לפרסם.

Graciela Moreno de Rial ו-Juan Marcelo Soler נעצרו ב-29 באפריל 1977 בביתם בטמפרליי (תיק מס' 3522, 1756). הם חיו יחד עם שתי בנותיה של Graciela מבעלה הראשון ועם בן משותף לשניהם. גם בני משפחתה קיבלו טלפונים ומכתבים עד דצמבר אותה שנה, וגם במקרה הזה מופיע שמו של 'נגרו' או 'ראול'.

Ana María Caruso de Carri אומרת על בני הזוג:

נמצא כאן אתנו, זה כמה ימים, בחור שהיה כומר כעשר שנים ועזב בגלל בעיות עם הבישוף. אחר כך התחתן ונולדה לו ילדה שהינה בת 3. גם אשתו נמצאת כאן.

מתוך השוואות שנעשו בין תיקים, תמונות ותאריכים, ניתן לומר בוודאות שהכומר, לשעבר, שאליו התייחסה Ana María בדבריה, היה Juan Marcelo Soler, ומהמכתבים שנתקבלו על ידי משפחותיהם עולה כי אכן נמצאו באותו מקום. מאידך, Luisa Fernanda Candela, אחותה של Alicia Esther (תיק מס' 5003), מספרת:

כאשר הגעתי לבסיס של סודדלה, עוד בחנייה ראיתי את מכוניתו של 'ראול', שנהג לבוא עם אחותי. המכונית הייתה סיטרואן אפורה. ביקשתי לדבר עם סגן אלוף Fichero שהיה אז מפקד המקום. במקומו בא לפגישה מי שהציג עצמו כיועצו, הסרן Caino. ביקשתי לדעת על Adela והוא אמר שיברר את מצבה ושחזור אליו. פעמים מספר חזרתי לבסיס אך לא התקבלתי אצלו לפגישה. באחד מביקורי הצלחתי לראות את אחותי, והיא סיפרה לי שאמרו לה כי דודתי ואני חיפשנו אחריה בבסיס.

מה הייתה כוונתם של אלה, שהחזיקו עצורים באופן בלתי חוקי, ויחד עם זאת התירו להם ליצור קשר עם בני משפחותיהם? אין בידינו תשובה לשאלה מטרידה זו.

נצטט שני קטעים ממכתביה של Ana María Caruso de Carri :

...למשרד ההוא אנו הולכים לעבוד כמעט כל יום. יום אחד באו לשם לביקור
שישה גנרלים, ביניהם Jáuregui, Sasiañ, Vaquero ו-Martínez ... לא
היינו כולם במקום. נבחרו רק ארבעה מתוכנו, ביניהם אבא ואני.
...בכל אופן, יש כמה דברים שמדאיגים אותנו. ראשית, מצבנו. איננו יודעים
כיצד יבואו הדברים לסיומם. לקראת סוף השנה, עוד לפני שבוצעו החילופים,
שמעתי מדברים עלינו, מה יעשו בנו. אני משערת כי הוויכוח נערך במחלקה.
היו שם שלוש עמדות: אחדים אמרו שהמלחמה קרובה לסיומה וכמעט אין
להם תועלת בנו, ולכן צריך להרוג אותנו. אחרים אמרו שכבר אין להם בנו כל
תועלת, ויש להעבירנו לידי הרשות המבצעת של ארגנטינה. אחרים אמרו
שעדיין יש בנו תועלת, ואפילו לזמן ממושך, ולכן לא נוכל להמשיך ולחיות זמן
רב בתנאים שכאלה. כיוון שלא הגיעו לידי הסכמה - נדחה הוויכוח למזלנו,
אולי מכיוון שככל שהזמן חולף, מתרככים הדברים וכך יקשה יותר להרוג
אותנו (תיק מס' 1761, 1771).

אף אחד מאותם העצורים-נעדרים לא חזר עוד ליצור קשר עם בני משפחתו אחרי דצמבר 1977.
החוטפים הגיעו לבסוף להחלטה.

קמפו דה מאז'ו

על פי עדויות ותלונות דומות, שתיארו את המקום, ולפי קולות אופייניים ומפות
שצוירו בו, נעשו במחנה שני חיפושים שבאמצעותם התאפשר לזהות בוודאות שני
מקומות. הדבר אושר על ידי העדים. האחד שכן בפלזה דה טירו (מגרש המטווחים),
קרוב למחנה הצניחה ושדה התעופה הצבאי והשני, השייך למודיעין, שכן על כביש
מס' 8, מול בית הספר לנגדים - סרחנטו קברל.
בראשון אכסנו את מספר העצורים הגדול ביותר. הוא היה ידוע בשם 'קמפיטו'
(השדה הקטן) או 'לוס טורדוס'. הגישה אליו הייתה מדרך עפר שתחילתה בצד
מחנה הגנדרמריה ובדרך נוספת, היום דרך אספלט, שתחילתה מול מטווח הירי,
בניצב לעברו השמאלי של הכביש שבתוך הבסיס מחבר את כביש מס' 8 עם דון
טורקואטו.

המפות ששרטטו בעזרת המשוחררים, תואמות לתרשים טופוגרפי של המקום,
שנערך בשנת 1975 על ידי המכון הגיאוגרפי הצבאי. בתרשים אפשר לראות שלושה
בניינים גדולים ומחסן שלא קיימים עוד. כמו כן ניתן להבחין בשקעים בשטח.
במהלך הסיוור זיהו העדים שרידים והריסות של בניינים וכן פרטים נוספים בעצים
ובשטח. במקום עצמו עלה בידי העדים לאתר את מקום הבניינים והמחסנים
ששימשו מקום מעצר. עובדה זו הוכיחה בבירור, לוועדה ולעדים, שבמקום אכן היה
מחנה מעצר חשאי.

עם הגיעם לקמפיטו היו מחרימים מידי העצורים את כל חפציהם האישיים. הם
קיבלו מספר שהיווה את זהותם היחידה. כאן איבדו את ישותם האנושית והפכו
נעדרים לגבי העולם כולו.

Javier Alvarez (תיק מס' 7332) נזכר :

מה שנאמר לי מייד עם הגיעי למקום, היה שאשכח מי אני. שמכאן ואילך יהיה לי מספר, וכי לגביי - העולם מסתיים שם.

Beatriz Castiglioni (תיק מס' 6295) מאשרת גם היא :

אחד מהם אמר לנו שהיו במלחמה. שבודקים את הרקע שלי ושל בעלי, שעכשיו נהיה רק מספר. שמצבנו בלתי חוקי וכי איש לא ידע על גורלנו, גם אם בני המשפחה יחפשו אותנו.

אחר כך השליכו אותם לתוך מחסנים, שם היו כבולים ומכוסים בברדסים. נאסר עליהם לדבר או לזוז. הם הוצאו משם רק לחדר העינויים ששכן באחד מבנייני הבטון.

Juan Carlos Scarpati (תיק מס' 2819) מספר :

בעת מעצרי נפצתי ב- 9 כדורים. תחילה נלקחתי למקום, שאחר כך נודע לי ששמו 'לה קסיטה' (הבית הקטן), שהשתייך למודיעין. כעבור מספר שעות הועברתי ל'קמפיטור'. הטיפול הרפואי היחידי שזכיתי לו נעשה על ידי עצורה, גינקולוגית שנתנה לי נסיון ואנטיביוטיקה, ב'מרפאה' ששכנה באותו בניין בו גם נערכו העינויים. במקום זה לא חסכו מהעצורים את הנוכחות בעינויי אחרים, או אפילו ברגעי מותם, כדי לדובב אותם. משך העינויים היה תלוי בשרירות ליבו של המענה. הגבול היה המוות, שמשמעותו בשביל העצור הייתה שחרור.

הגב' Iris Pereyra de Avellaneda (תיקים מס' 6493 ו-1639) מצהירה :

נעצרתי עם בני Floreal בן ה- 14, ביום 15 באפריל 1976. הם חיפשו את בעלי, אך כיוון שלא מצאו אותו נלקחנו שנינו לתחנת המשטרה בוילה מרטלי. משם הובילו אותי, מכוסה בברדס, לקמפו דה מאז'ו. שם נזרקתי למחסן בו היו אנשים נוספים. ברגע מסוים שמעתי שאחד מהם נישך על ידי הכלבים שהיו במקום. באותו לילה נשמעו צעקות מחרידות ואחריהן שקט מוחלט. למחרת שמעתי את השומרים אומרים שהם הגזימו עם אחד מפועלי ה-SWIFT והוא מת. יצאתי מהמחנה לכיוון בית הכלא של אולמוס. גווייתו של בני נמצאה עם עוד שבע גוויית בחופי אורוגוואי. ידיו ורגליו היו קשורות. הוא היה ערוף ועל גופו סימני התעללות נוראים.

בתאריך 22 באפריל 1976, מבקש פיקוד המוסדות הצבאיים בכתב להעמיד את Iris Avellaneda לפקודת הרשות המבצעת של ארגנטינה. במכתב מופיע בכירור שם המקום שבו הייתה עצורה: פיקוד המוסדות הצבאיים.

Hugo Ernesto Carballo (תיק מס' 6274) נעצר ב- 12 באוגוסט 1976 בבית הספר הצבאי של המדינה, שם עשה שירות חובה :

תחילה הובילו אותי למרפאת בית הספר, שם קשרו את עיניי ואת פי. משם הועברתי במשאית צבאית 'קרייר' למחנה מעצר חשאי והכניסו אותי למחסן גדול. קשרו לי רק רגל אחת באזיקים כי השנייה הייתה נתונה בגבס. היו שם עצורים רבים ונשמעו צעקות מחרידות כל הזמן, נביחות כלבים ומנועי מסוקים. הייתי במקום מספר ימים עד שהוחזרתי לביה"ס עם שניים מחבריי. בזמן הנסיעה הכו אותנו עד שהגענו למקום, שם זרקו אותנו לאחד החדרים. כעבור זמן מה, הגיעו מספר קצינים, וביניהם אלוף Bignone, שהסביר לנו שבמלחמה מלוכלכת זו היו חפים מפשע ששילמו במקום האשמים ושיחררו אותנו עד לתום שירות החובה. במשך כל זמן מעצרי בקמפו דה מאז'ו נחקרתי על ידי אדם שכינה את עצמו בשם 'הרופא'. בצאתי משם הם שילחו בי להקת כלבים כדי שיתקפו אותי.

להריונה, מספרת: Beatriz Castiglione de Covarrubias, שנעצרה עם בעלה בהיותה בחודש השמיני

את בעלי הכניסו למחסן גדול. אותי הכניסו תחילה למחסן קטן עם אנשים נוספים ואחר כך לחדר בבניין אחר, גם בו היו עצורים נוספים. בזמן החקירה איימו עלי כל הזמן ואמרו שיש להם המון זמן, שמייד אחרי שאלד יחסלו אותי. ב- 3 במאי 1977 דיווחו לנו שנצא לחופשי וביקשו את סליחתנו על הטעות. בדרך איימו עלינו שאם נספר משהו על מה שאירע יעצרו אותנו מחדש ויחסלו אותנו. מייד לאחר מכן השאירו אותנו באזור טיגרה.

Serafín Barreira (תיק מס' 5462) היה עצור ב'אל קמפיטו' באותה תקופה יחד עם אשתו, שגם היא הייתה אז בהריון. הוא נזכר:

...למקום שאליו נכנסנו דרך שער 4 הגיעו הרבה אנשים ממחנות מעצר חשאים מכל רחבי הארץ. בתקופת מעצרי שם היו שתי לידות במחסן הבטון הסמוך לשלנו. את התינוקות הנולדים לקחו מייד.

עד אמצע שנת 1977 היו הלידות נערכות במחסנים. Scarpati מספר שבתאריך זה בא לבקר רופא מקמפו דה מאז'ו שאמר שאין במקום תנאים מינימליים לטיפול בלידה. מכאן ואילך נלקחו היולדות לבית החולים של קמפו דה מאז'ו, שם זרזו את לידתן ועשו להן ניתוחים קיסריים לקראת סוף ההריון.

מחנה המעצר החשאי נוהל למעשה על ידי החוקרים והם שהחליטו על העינויים, השחרורים וההעברות. השמירה נעשתה על ידי אנשי הגנדרמריה. המקום כולו היה תחת פיקוד המוסדות הצבאיים.

מחנה מעצר חשאי זה הוכשר לקראת חודש מרס 1976, ועל פי עדותו של אחד מחברי כוחות המשימה 2 (Rodríguez Oscar Edgardo, תיק מס' 7171) בפני ה- CONADEP, הפקידו בידי את פתרון הבעיות הלוגיסטיות של המתקנים במחנה, לפי בקשתו של מפקד המודיעין של המוסדות הצבאיים, אלוף משנה Ezequiel Verplaetsen, כדי להבטיח את פעילותו המהירה ויעילותו של מחנה מעצר זה.

המקום כלל שלושה בניינים גדולים, שירותים ומתקנים אחרים, כולם עתיקי יומין, ושני מחסנים עשויי פח.

באמצעות בדיקת תיקים ופרטים אחרים שהומצאו על ידי מרכז המחשבים ותמונות העדים, הצליחה ועדה זו לאתר את זהותם של מספר אנשים שבשלב מסוים עברו במחסנים של מחנה המעצר החשאי הזה ומאז העלמם לא נתקבלה כל ידיעה אודותם. באמצעות עדויות אלה והשוואתן זו לזו ומהחיפושים שנערכו, ניתן לחשוף את הפעילות של מחנה מעצר חשאי זה, למרות שחלק מהשרידים וההוכחות הושמדו.

העצורים במקום הועברו אחרי זמן במשאויות למקום בלתי ידוע. בדרך כלל הוסעו לעבר מסלולי הנחיתה הסמוכים.

המעברים לא נעשו בימים קבועים, והחרדה הגיעה לממדים בלתי משוערים לגבי רוב העצורים. היה זה שילוב מוזר של פחד והקלה. העצורים השתוקקו להעברה אך בעת ובעונה אחת חששו ממנה, כיוון שמחד גיסא היה פירושה מוות בטוח, אך מאידך גיסא היו קץ לעינויים ולסבל. הם הרגישו הקלה כיוון שידעו שהכל נגמר וחששו מהמוות, אך לא היה זה חשש ממוות פשוט - רובם היו מתמודדים אתו בכבוד, אלא שהמוות הזה פירושו היה למות מבלי להיעלם, או להיעלם בלי למות. היה זה מוות שהאיש ההולך למות לא נטל בו חלק, היה זה כמו למות ללא מאבק, כמו למות כשאתה כבר מת או לא למות אף פעם (תיק מס' 2819).

היה מקום אחר באותו בסיס, ששימש לחקירה ולמעצר חשאי והשתייך לשירותי המודיעין, שהיה ידוע בשמו 'לה קסיטה' (הבית הקטן) או 'לאס קסיטס' (הבתים הקטנים), שזוהה ואותר גם הוא בעזרת עדים על ידי הוועדה.
Mario Luis Perretti (תיק מס' 3821) מספר:

עצרו אותי ביום 7 ביוני 1977, במרחק של חצי בלוק מביתי ביישוב סן מיגל. כיסו את ראשי בברדס והובילו אותי למקום שהעלייה אליו הייתה בשיפוע תלול, אולי מבטון. הוכנסתי למקום שכונה בפיהם 'לה פריז'ה' ('הגריל'). הם איימו עלי להביא את אישתי ואת בני. אני זוכר כי ארבעה או חמישה ימים לפני ה- 20 ביוני, שמעתי כיצד מצוים על החיילים לצעוד לקול תופים. בלילות ובסופי שבוע שמעתי איך סוגרים את דרך הכניסה, שבה נשמעו במשך היום קולות של כלי רכב.

כשנערך סיור הזיהוי הוא מזהה את השיפוע, שקיים עד היום, עליו עלה כדי להגיע למקום.

יש בידי הוועדה גם תלונות המאותרות מחנה מעצר חשאי אחר, בבית הכלא הצבאי שקיים בקמפו דה מאז'ו (Rodríguez Aldo), תיק מס' 100; Pampani Jorge, תיק מס' 4016).

מחנות המעצר החשאיים בלס פלורס, מונטה פלונה, אולבריה

המחוזות של טנדיל, אזול, לאס פלורס ואולבריה נפגעו קשות מידיה של מערכת הדיכוי. באזור זה נחטפו, עונו והוחזקו באופן בלתי חוקי, גברים ונשים שנשלל מהם החופש ושעל רבים מהם אין יודעים דבר עד עצם היום הזה. כפי שעולה מעדויותיהם של העצורים, היה קשר הדוק בין מחנות אלה, ששכנו כולם באזור הביטחון 124 תחת פיקודו של סגן אלוף Ignacio Aníbal Verdura שהיה גם מפקד יחידת שריון מס' 2 של אולבריה. חלק מהקורבנות הופיעו בבסיס צבאי 10 של טנדיל או בבית הסוהר של אזול, השייכים לתת-אזור הביטחון מס' 12, בעוד שאחרים המשיכו במעצרים החשאי במחלקה לחקירות של לה פלטה, שהייתה תחת מרות תת-אזור 11 ובשליטתו של הקורפוס הצבאי הראשון.

מן החומר הבודק ניתן ללמוד שהמסלול השגרתי שנכפה על העצורים היה כזה:

מקום החטיפה

מחלקה לחקירות לס פלורס	מונטה פלונה	לה אוארטה
---------------------------	-------------	-----------

מחלקה לחקירות
לה פלטה

Francisco Nicolás Gutiérrez (תיק מס' 2319), טען כי:

... הוא נעצר בביתו בעיר טנדיל ב- 13 בספטמבר 1977. שאלו אותו לכתובתה של בתו. משם הובל לאולבריה ואחר כך ללאס פלורס.
(...) כשהגיעו לבריגדה של לאס פלורס, כיוון שלא גילה פרטים על בתו, נלקח קשור עם ברדס לראשו ל'מכונה', שם הפעילו עליו את הדרבן החשמלי.
(...) משם נלקח לתא צינוק, לא קיבל מזון במשך שלושה ימים ושמע את קולותיהן של שתי בנותיו. ביום הרביעי הובילו אותו ללה פלטה עם בתו Isabel ובעלה. במחלקה לחקירות של העיר, אחרי שבתו ובעלה נלקחו לארונה לחקירה, כלאו את שלושתם יחד בתא אחד.

Ricardo Alberto Cassano (תיק מס' 2643) מצהיר על היותו עצור בבסיס צבאי באולבריה, בסיירס באז'אס ובלאס פלורס, במשך כחודשיים; Carlos Leonardo Osvaldo Raúl (תיק מס' 2646) שהיה עצור בבסיס צבאי באולבריה; Juan José Castelucci (תיק מס' 2642) מעיד שהיה עצור במונטה פלונה ואומר שבהיותו שם ראה את Jorge Oscar Fernández ומסביר שכדי להפעיל עליו את דרבן חשמלי נאלצו להפעיל גנרטור. הוא מוסיף ששם צילמו אותו ואת Osvaldo Roberto Fernández (תיק מס' 2645) שהובא למונטה פלונה.

Mario Méndez, ששחרר ממחנה מעצר חשאי בטנדיל, הגיש ל-CONADEP טבעת שמצא בכיס מעיל מותכם בדם, אשר ניתן לו בעת היותו עצור. הטבעת הוצגה בפני הגב' Lidia Gutiérrez והיא זיהתה אותה כטבעת הנישואין של אחותה Isabel (תיק מס' 2320). אחותה ובעלה Juan Carlos Ledesma נעדרים עד היום.

בחיפוש שנערכו על ידי ה-CONADEP ב-29 בפברואר 1984, מזהים העדים Lidia A. Gutiérrez ו-Fernández, Genson, Cassano את המחנה הארעי של סירס באז'אס ומונטה פלונה, כמחנה המעצר החשאי שבו שהו. Genson טוען כי מתוך האוהל שבו ישן, ראה את הסמל הלאומי תלוי על חזית בניין. גם על הצלחות היה סמל צבאי הארגנטינאי. Fernández מזהה את המפלס בכניסה, את ריצפת העץ של אחד החדרים ואת המקום שבו היה עם Genson ו-Lidia Gutiérrez. Castelucci מאתרת את המטבח ואת מקום השמירה ומוסיפה כי על הצלחות היה כתוב 'צבא ארגנטינה'.

חשיבות ראשונה במעלה יש לעדותה של Lidia Araceli Gutiérrez (תיק מס' 1949), שנחטפה ביום ה-16 בספטמבר 1977 בביתה, בעיר אולבריה:

... קבוצת אנשים חמושים פרצו לביתה ושאלו על אחותה... למחרת חטפו אותה יחד עם בעלה. חטפו גם את אחותה עם בעלה, Juan Carlos Ledesma ובתם הקטנה, תינוקת בת חמישה ימים, שלא הייתה רשומה עדיין במרשם האוכלוסין. היא הופקרה בסלסלה בכניסה לתחנת המשטרה של קצ'ארי... (... במשך הנסיעה העמיסו את האנשים שנחטפו האחד על השני... הם נלקחו למחלקה לחקירות של לאס פלורס, שם ראתה חטופים נוספים, והיא מציינת את שמותיהם.

(...) נודע לה מפי אמה, שבאותו מקום היה אביה עצור ושם גם עונה... וגם מצאה בבית השימוש בגדים ותיק של אחותה... שקבוצה אחת הובלה למונטה פלונה ואחרת למחלקת החקירות של לה פלטה... שבמונטה פלונה, הצליחה לראות מבעד לתחבושת שכיסתה את עיניה חייל במדים, עומד בשמירה ועוד חיילים רבים במדים... שבאותו יום ראשון באו להכות אותם מדי פעם ולהדק את האזיקים לפרקי ידיהם עד זוב דם... שהמענים הגיעו למחנה בפיאט 1500... שהאוכל היה דל ובאיכות ירודה ושהגינינה לא הייתה כלל... שעינו קשות את Alfredo Maccarini מאולבריה, ובאותו הלילה שבו הובא - הועבר... שהיא לא יכולה להעיד בוודאות שאלוף-משנה Verdura השתתף בעצמו בעינויים, אך ללא ספק היה אחראי על מונטה פלונה... ואלה שיצאו: Oscar Fernández - מת; Alfredo Maccarini - נעלם; Pasucci - סובל מהפרעות נפשיות ו-Jorge Toledo שהועבר למעצר חוקי - התאבד בבית הכלא בקרוס...

מחנות מעצר חשאים במר דל פלטה

גם כאן, כמו במקומות אחרים ברחבי ארגנטינה, ערכה המשלחת המקומית של ה-CONADEP חקירה מדוקדקת ויסודית המאשרת את קיומם של שישה מחנות מעצר חשאים. המקומות אותרו באמצעות הצהרות ותביעות של מספר רב של

אנשים, שהיו עצורים שם בין השנים 1976-1978. המקומות שזוהו ואותרו בעקבות חקירות הוועדה הלאומית הם:
- בית הספר לנגדים של יחידת הרגלים של חיל הים (ESIM)
-בסיס ימי של חיל הים
-בסיס חיל האוויר
-בסיס מרכזי של מכבי האש
-מחנה המשטרה של באטן

גם כאן הוכח התיאום ההדוק ששרר בין שלושת הכוחות והקשר שנשמר עם תחומי דיכוי אחרים. עניין זה עולה בבהירות בעדות של הגב' Marta García de Candeloro (תיק מס' 7305) פסיכולוגית שנעצרה עם בעלה, עורך דין, ב- 7 ביוני 1977 בנאוקן, בבירת הפרובינציה. אחרי שהיו שמונה ימים בבידוד במשלחת של המשטרה הפדרלית, אך בידיעת בני משפחותיהם שהגיעו ממר דל פלטה, הועברו בני הזוג לעיר זו, אחרי שהות קצרה במחנה המעצר 'לה סקואליטה' (בית הספר הקטן) בבאייה בלנקה.

על פי הכרזותיו של מנהל המודיעין של הבריגדה השישית של נאוקן באוזני חברי האגודה להגנת זכויות האדם A P D H בעיר זו, הייתה ידועה להם עובדת העברתו של ד"ר Candeloro. עובדה זו נודעה גם ל- Marta García de Candeloro בהיותה עצורה בנאוקן. ביומה האחרון שם שמעה את אחד השומרים מתקשר ל- 601 GADA (קבוצת ארטילריה להגנה אנטי-אווירית), מודיע שהעצור בידיהם ושואל מה לעשות באשתו... בו בזמן הוכחש כל מידע על השניים, הן במחנה צבאי זה והן בבסיסים אחרים של כוחות הביטחון ולא נמסר דבר לבני משפחותיהם. בינתיים הוכנסו העצורים באופן חשאי לבסיס חיל האוויר של מר דל פלטה, לשם הגיעו בעיניים קשורות. הצעדים שננקטו לגבי בני הזוג Candeloro אינם שונים מאלה שננקטו בחטיפתם של אחרים באזור.

המטוס הביא אותנו למר דל פלטה, שאחר כך נודע לי שהיה לבסיס חיל האוויר. בהגיענו שמעתי קולות של תנועת אנשים רבים. כשירדתי ממדרגות המטוס שמעתי את אחד האנשים אומר: "תראה איך מסתכלים הטירונים האלה". הכניסו אותי לתא המטען של מכונית ונסענו זמן קצר בדרך עפר. שני אנשים הורידו אותי. שוב שמעתי קולות של אנשים רבים שיצאו כנראה לקראתנו (בעלי ואני). ירדתי כ- 20 או 30 מדרגות. נשמע רעש סגירת דלתות ברזל. שיערתי שהמקום שאליו נלקחנו היה תת קרקעי ורחב, כיוון שהקולות הדהדו בו ורעש המטוסים היה קרוב, ממש מעלינו. הרעש היה משגע... אחד מהגברים אמר לי: "את פסיכולוגית? זונה כמו כל הפסיכולוגיות. כאן תדעי מה זה טוב" והתחיל להכות באגרופים בבטני ... ואז החל הגיהנום. הייתי במחנה המעצר הבלתי חוקי בשם 'לה קואבה' (המערה) - מבנה ששכן בבסיס חיל האוויר של מר דל פלטה ושימש בעבר תחנת רדאר שיצאה משימוש. המקום הופעל על ידי ועד של שלושת הכוחות, תחת עינם הפקוחה של שומרים, החל משבע או שמונה בכוקר ועד אותה שעה למחרת, להוציא את זמן החקירות, הבדיקות, הכנת המבצעים וההעברות. כנראה שאחד מהאנשים, שהיה בדרגה גבוהה יותר והיה אחראי על כולם, השתייך לחיל האוויר, ואחר השתייך לכוחות הצבא.

בפעם האחרונה שמעתי את בעלי ב- 28 ביוני. תמיד היה הוא נלקח ראשון לחדר העינויים ואחריו אני. הפעם היה להפך. באמצע החקירה הביאו את בעלי ואמרו לו שאם לא ידבר, יהרגו אותי. הם התחילו להפעיל עלי דרבן חשמלי, כדי שהוא ישמע את אנחותיי. הוא דיבר אלי בצעקות: "יקירתי, אני אוהב אותך. אף פעם לא חשבתי שהם יכניסו גם אותך לעניין הזה". מלותיו אלה הרגו אותם. המשפטים האחרונים שאמר היו קטועים. הם הפעילו עליו דרבן חשמלי, התיירו את האזיקים שהיו עלי וזרקו אותי לתאי. הם התעללו בו במיוחד. החקירות נמשכו ללא הפסקה. לפתע שמעתי זעקה קורעת-לב, חודרת. עד היום היא מהדהדת באוזניי. לעולם לא אוכל לשכוח אותה. זו הייתה זעקתו האחרונה, ומייד אחריה השתרר שקט מוחלט. בעלי מת באותו יום, 28 ביוני, קורבן לעינויים (תיק מס' 7305).

עם זאת, על אף שחרורה של Marta Candeloro, המשיכו בני המשפחה בחיפושיהם אחר עקבותיו של העורך-דין הנעדר. בסוף 1979 נודעה לאשתו תשובת הצבא לעתירה שהוגשה בשמו ב- 1977, ובה הידיעה שד"ר Candeloro נהרג בעת העברה, כשניסה להימלט, בדיוק באותו יום, 28 ביוני 1977. ההודעה הוחזקה במשרדו של השופט Hoff.

אדישותה של הרשות השופטת במר דל פלטה אל הדרמה, לא היה יוצא דופן לצערנו. לעומת זאת, רבים מחברי לשכת עורכי הדין המקומית, לא נתפסו לאדישות או שכחה שהיו מקובלים כדי להתנער מהאחריות, אלא הפעילו את כל האמצעים שבידם, לא רק למען הד"ר Candeloro, אלא גם למען עורכי דין מכובדים אחרים שנחטפו אף הם בסוף יולי: ד"ר Arestin, Centeno, Alais, Fresneda, שגורלם נודע לנו מהעדות שצוטטה לעיל:

אותו לילה היה ליל בלהות. הייתי עם Mercedes. החוטפים כינו את אותו הלילה 'ליל העניבות', הואיל וכמעט כל העצורים שהובאו באותו לילה היו עורכי דין... הרעש היה עצום ונשמעה מוזיקה חזקה... לרגעים גברו זעקות המעונים על המוזיקה... כאשר הסתלקו המענים, הייתה לי הרגשה שהשאירו מספר רב של גוססים... ד"ר Centeno נאנח כל הזמן. ברגע מסוים הוציאו אותי מתאי כדי שאתן לו מעט מים... הוא שכב על הרצפה. בקושי הצלחתי להרים מעט את הברדס שלי לגובה העיניים. ביקשתי שיורידו לי את האזיקים. לא נתתי לו לשתות בכד האלומיניום שהגישו לי כי כבר הזהירו אותי קודם לכן שאין לעשות זאת. ביד אחת הרמתי מעט את ראשו, הרטבתי את שמלתי ואז הרטבתי את שפתיי. אינני יודעת אם זה היה ממש למחרת, אך בוודאי עברו שעות מספר, ושוב חזרו לחקור אותי. החוקרים ציוו: הביאו את Centeno וחזרו לענות אותו על אף מצבו. חשבנו (עם Mercedes, שותפתי לתא) שהוא לא יעמוד בכך. ואכן כך היה. הם רצחו אותו. גררו את גופתו והשאירו אותו כנראה מול הדלת שלנו. שמענו את קול חבטת הנפילה על העץ.

אחרי זמן מה הועברה Marta Candeloro לתחנת המשטרה הרביעית של מר דל פלטה, משם שוחררה לאחר מספר חודשים. יחד עם עדים אחרים השתתפה בסיור במחנה שעמד על מכוננו, כפי שהיה בעבר. המצב היה שונה בבסיס חיל הים ובבסיס חיל האוויר, שם נעשו שינויים משמעותיים, אך בניגוד לרצונם של אלה שהורו

לבצעם, הצליחו העדים לזהות את המקום, ובסיוור שנעשה ב'לה קואוה' (המערה) עלה בידם להצביע בוודאות על הניסיון להסתיר את האולם התת קרקעי שבו פעל ה- C.C.D.

כך היה גם במבנים של מחנה המעצר החשאי ששכן בבית הספר לנגדים של יחידת הרגלים של חיל הים (ESIM), אשר אחד מתלמידיו, Oscar Horacio Pérez, העיד בפני ה- CONADEP (תיק מס' 6756):

בשנת 1978, הוא משער שהיה זה בחודש יולי או אוגוסט, בהיותו על מגדל השמירה, הבחין באמבולנס לבן שחנה כשצדו האחורי מופנה לכיוון המבנים הסמוכים למחסן הנשק, אשר הוסתרו מאחורי דיונה. בנסיבות אלה ראה שהוציאו מהמבנים הללו אלונקה ושקית לבנה בגודל בינוני. שני החפצים הוכנסו לאמבולנס... הוא דיווח על כך לעמדת השמירה המרכזית, וקיבל תשובה חד משמעית: להפסיק לצפות בנעשה ולהיכנס לעמדתו, שאם לא כן ייענש. הוא ביקש להצהיר באוזנינו ... שבשנת 1979, בסוף חודש פברואר, הוא התקרב למקום ההוא עם קבוצת מועמדים וציוו עליהם להרוס את המבנים. הוא ראה שהיו שם תאי מעצר צרים, בנויים מחומרים רעועים (תיק מס' 6756).

רב טוראי לשעבר של ה- ESIM, הצהיר בעת הסיור שנערך במקום על ידי הוועדה:

...שעמדת השמירה שעליה ניצב פעמים רבות בתפקיד, שכנה על החוף. היום היא כבר אינה קיימת, מלבד כמה לוחות פח שנותרו על החול. בצד שמאל היה מחסן הנשק שאליו הושלכו עצורים ... העובדים ידעו שהחצר מימין, שהגישה אליה הייתה במדרגות ושהייתה מכוסה פיברגלס, שימשה כחצר עינויים. שפקדו עליו בצורה חד משמעית לשמור על העצורים, שבלילה לא נכנס איש ושבעות היום הם הובלו עם ברדס על הראש. שפעם ראה קבוצה של שישה או שבעה עצורים, משני המינים, בלי ברדס, אך תחת השגחתם של שומרים חמושים. וגם שראה פעם איך גוררים נערה צעירה בשערותיה, בדרך שהייתה אז דרך עפר, לכיוון מחסן הנשק. כל זה אירע בקיץ 1978 (פרוטוקול ב- 27 ביוני 1984).

מחנות מעצר חשאי בפיקודו של הקורפוס השני של הצבא

צ'אקו

פעל תחת סמכותה של הבריגדה ה- VII של חיל הרגלים בעיר קוריינטס. פעולות הדיכוי נערכו במקום בתיאום עם המחלקה לחקירות מרסיסטנסיה. על פי תלונות שהתקבלו, הוכח כי היו שם מקרי חטיפה ועינויים במשך שנת 1975.

כאשר אורגנה מערכת הדיכוי, הוכשרו מקומות מסוימים לשמש מרכזי מעצר חשאי ומתקני עינוי.

נעצתי במבצע ב- 29 באפריל 1976, עם בני בן 8 חודשים, בעיר רסיסטנסיה. האנשים שהשתתפו במבצע היו אנשי המחלקה לחקירות של צ'אקו. מייד הועברתי למחלקה זו, הנמצאת רק מספר מטרים מבית הממשלה.

(...) הפשיטו אותי במקום ועינו אותי בדרך חשמלי ובמכות במשך 48 שעות, לעיני בני.

(...) כמו כן נאנסתי וקיבלתי מכות פטיש בכפות רגליי במשך שלש שעות רצופות. ביום השישי הובאתי לתאי השיקום, שם ביקר אותי אלוף משנה Larrateguy - מפקד הבסיס הצבאי בצ'אקו. הוא חקר אותי ואיים עלי במוות. הוחזקתי עצורה במקום עם אנשים אחדים שהוצאו להורג ב- 13 בדצמבר במרגריטה בלן.

(...) אחר כך נלקחתי לבניין הרשות המקומית. כך העבירו אותי הלוך ושוב מספר פעמים, תמיד בעינויים ואיומים.

(...) ב- 23 באפריל 1977, בסך מיגל דה טוקומן, חטפו אנשים בלבוש אזרחי ובמדים את חמותי N.D.V בת ה- 62 ובני בן השנה ו- 8 חודשים. הילד נמסר לסניף המרכזי של משטרת הפרובינציה כעבור 48 שעות. חמותי נעדרת עד היום.

הועמדתי בפני בית דין צבאי לזמן מלחמה וגזרו עלי 24 שנים ו- 11 חודשי מאסר. גזר הדין בוטל על ידי בית משפט העליון ב- 5 בדצמבר 1983 (חמישה ימים לפני עלייתן לשלטון של הרשויות הדמוקרטיות). (G. de V. תיק מס' 3102).

גו'זה

באמצע מאי 1977, החל לפעול בעיר גו'זה, מחנה מעצר חשאי תחת מרותה של יחידת התקשורת 121.

נלקחנו בטנדר עד ההיפוודרום הנמצא בשדרות סרמינטו, מול היחידה לתקשורת (Coronel תיק מס' 5677).

רוב העצורים במקום היו חקלאים וחברי הליגה האגררית של קוריינטס. כמעט בכל המקרים פעלו האחראים על מעשי החטיפה בפנים גלויות, דבר שאפשר לעצורים לזהות כמעט את כל בני הקבוצה. רבים מהם אף הכירו האחד את השני, כיוון שהאוכלוסייה המקומית הייתה מצומצמת יחסית.

בין העצורים שם היו Pedro Crisoldo Murel - שנחטף בקלייפולה, פרובינציה של בואנוס איירס ו- Abel Arce, שהועברו ממרכז המעצר זה עד לבית העירייה ברסיסטנסיה. היום שניהם נעדרים.

העצורים שלא הועברו לרסיסטנסיה, עברו מה'היפוודרום' ליחידה 121 ושם הודיעו למשפחותיהם שהם עצורים ע"י הרשות המבצעת של ארגנטינה.

לא כך קרה במקרה של הכומר Victor Arroyo, מהבישופות של גו'זה, ששוחרר ישירות מהמרכז החשאי, חמישה ימים לאחר מעצרו.

פורמוסה

מחנות המעצר החשאים שפעלו בפרובינציה של פורמוסה היו: RIM 29 (גדוד חי"ר הררי מס' 29), שמושבו בפורמוסה, ו- 'אסקואליטה' בסן אנטוניו, ששכן

במחלקה לשידור דרכים של המשטרה הפרובינציאלית. הפיקוד על הגדוד היה בידי הבריגדה השביעית של חיל הרגלים של קוריינטס, בפיקודו של האלוף Cristino Nicolaidis, במשך השנה הראשונה לשלטון הכוח הצבאי.

נעצרתי ב- 5 באוגוסט 1976, מעט אחרי חצות, על ידי קבוצה שמנתה שנים עשר או חמישה עשר איש, אזרחים ואנשי צבא. הם חיפשו את בתי שלא נמצאה שם.

(...) הועברתי בעיניים גלויות לגדוד חי"ר הררי מס' 29. הייתי במסדרון עד השעה 18.00 של אותו יום. אז הובילו אותי לחדר מאחורי עמדת השמירה והצלחתי לראות קבוצה גדולה של אנשים, כולם קשורים, בעיניים מכוסות. הם נמצאו בתאי מעצר נפרדים, כמו באורוות סוסים.

(...) הייתי בגדוד 29 כתשעים יום, והצלחתי לראות אנשים אחדים הנעדרים עד היום, ביניהם את Zulma Cena, שעמה הפגישו אותי פנים אל פנים לעימות עדויות (תיק מס' 6364 - Osiris L. Ayala).

Carlos Rolando Genés נראה על ידי Ismael Rojas (תיק מס' 6363) ב- RIM 29. Carlos היה חייל סדיר ותלמיד מצטיין בבית הספר למסחר בפורמוסה, בלימודי הערב. הוא נחטף מבית הספר:

הגדוד יעץ לי שיקימו בית משפט צבאי לקביעת אחריותו של אחי, ששרת בצבא. הוא הואשם בכך שנהיה מעורב לאחר שרקד במסיבה עם פעילה קיצונית. ביום ראשון ה- 19 בספטמבר 1976 בשעה 13.00, הופיע בביתי קצין וציווה עלי להתלוות אליו לגדוד. שם נמסר לי שאחי נפטר אחרי שחנק את עצמו בחולצתו, נפל, נפגע בעמוד השדרה ונפטר עקב חוסר טיפול. נתבקשתי על ידי איש הצבא לא לספר את האמת לאמי, כי זה מאוד עצוב (Teotista Genés de Ortiz. תיק מס' 6957).

לה אסקואליטה' - (בית הספר הקטן)

נעצרתי בביתי ביישוב איבאריטה בפורמוסה, על ידי אנשי המשטרה הפרובינציאלית. לא רשמו אותי ביומן הכניסות. 24 שעות מאוחר יותר הועברתי על ידי אנשים בלבוש אזרחי לגדוד חי"ר הררי 29. שם הפשיטו אותי, כיסו לי את העיניים ולקחו ממני את חפצי האישיים. הועברנו במשאית למקום שאחר כך נודע לי כ'אסקואליטה' או 'סן אנטוניו', שם עינו אותי ואת שאר העצורים. עלה ביכולתי לשוחח עם הד"ר Fausto Carrillo, עורך דין מפרגוואי הנעדר כיום, שהוגלה בפורמוסה, ושמצבו אז היה קשה מאוד בעקבות העינויים. הוא איבד את צפורניו. תוך כדי העינויים נאלצתי לחתום על מספר ניירות, שאת תוכנם לא ידעתי, אך הם הוצגו נגדי בבית הדין הצבאי (תיק מס' 6363, Ismael Rojas).

כיוון שפורמוסה שוכנת בגבול עם פרגוואי, נרשמו מקרים של שיתוף פעולה במערכת הדיכוי, בין שירותי הביטחון של שתי המדינות, דבר שאיפשר חילופי עצורים באופן בלתי חוקי. כך קרה במקרה של ד"ר Carrillo, ששמו הוזכר על ידי Rojas, שאשתו שהייתה אזרחית ארגנטינית, נחטפה באסונסיון, כשביקרה בבית

חמיה, בדומה למקרהו של העורך דין הפרגוואי שהיה עצור ב'אסקוואליטה'
בפורמוסה (תיק מס' 1739 - Dr. Díaz de Vivar, Francisco Javier).

פעם נלקחתי למקום ששכן במרחק של כ- 30 דקות מה- RIM 29. שם אמר
אחד השומרים בשפה הגואראנית: 'נמצא כאן מישהו שאינו פרגוואי, תגידו
לסרן שאנו לא רוצים לקחת איש שאינו פרגוואי'. הם לקחו אתם 14 עצורים
ואותי החזירו למרכז המעצר החשאי (תיק מס' 6364, Osiris Ayala).

מסיונס

מחנות המעצר החשאיים שנרשמו במיסיונס בידי הוועדה הלאומית היו: הגדוד מס' 8
'אלטו אורוגוואי' של הג'נדרמריה, 'לה קסיטה' - קרוב לרווינג (rowing) קלב של
פוסדס, שירות המודיעין של המשטרה הפרובינציאלית, תחנת המשטרה מס' 1
והנציגות של המשטרה הפדרלית. חלק ממוסדות אלה שימשו רק כמקומות מעבר
לעצורים חשאיים. המרכזים במסיונס היו קשורים קשר הדוק עם אחרים שהוקמו
בפרובינציות שכנות, ובעיקר עם המחלקה לחקירות של צ'אקו, כולם תחת מרותו
של הקורפוס השני של הצבא, שמושב ברוסריו. אף שלא היו אלה מחנות גדולים
כמו אלה שהוקמו באזורים בעלי אוכלוסייה צפופה יותר בארצנו, הם דמו להם
באכזריות השיטות שננקטו בהם, שכן העינויים ללא אבחנה אפיינו את כולם.

בהיותי נציג של הפדרציה הארגוניטית של חקלאים וסבלים באפוסטולס,
נעצרתי ביום 8 בדצמבר 1975, ונלקחתי לבניין הגדוד ה- 30 בחי'ר ההררי,
ומשם לאזור הצבאי במסיונס. נחקרתי על ידי מספר קצינים; כיוון שלא השיגו
את מבוקשם, נלקחתי ל'מבצעים', שם עינו אותי במשך יומיים. מאוחר יותר
הועברתי לגדוד מס' 8 'אלטו אורוגוואי' של הג'נדרמריה. שוב עינו אותי
ואולצתי לחתום על הצהרות (תיק מס' 6947 - Raúl Tomás Giménez).

כשיצאתי ממקום עבודתי בפוסדס, ב- 5 באוקטובר 1976, נעצרתי על ידי
אנשים של שירותי המודיעין של משטרת הפרובינציה בלבוש אזרחי... הכניסו
אותי לתא המטען של מכונית ונלקחתי לבית מחוץ לעיר פוסדס, קרוב לרווינג
קלב. מקום זה שימש לחקירות; מלבד העינויים הרגילים בדרבן חשמלי, מכות,
הוצאה מדומה להורג וכוויות, היו נוהגים לתלות את העצורים בזרועותיהם או
ברגליהם. עברתי על בשרי את כל העינויים האלה. פעם כשהייתי על סף
השיגעון עקב צמא, לקח אחד השומרים שקית פלפל ושפך אותה לתוך הפה
שלי. אחר כך הועברתי שוב למודיעין, שם עינו אותי בדרבן חשמלי כדי לאלץ
אותי לחתום על הצהרה, דבר שלא יכולתי לעשות, כיוון ששתי ידיי היו
משותקות לחלוטין. הם איימו להביא אותי שוב ל'קסיטה', או 'אסקוואליטה'
לאילמים' כפי שהם כינו את המקום. כל זה אירע יומיים לפני שהועברתי לבית
הכלא בריססטנסיה (תיק מס' 7698 - Ricardo Caceres).

נחטפתי ב- 20 באוקטובר 1976. החוטפים לקחו אותי כשאני עירום למחצה,
קשרו את ידיי בחגורת, הכניסו אותי לטנדר ושמו בדרס על ראשי. הביאו אותי
למקום שלא הצלחתי לזהות, שהיה בו מספר רב של אנשים, שם עינו אותי
בדרבן חשמלי. לפני שהועברתי לשירותי המודיעין של המשטרה
הפרובינציאלית, הייתי במקום שמאוחר יותר זיהיתי כנציגות המשטרה
הפדרלית בפוסדס. שם עברתי סדרת עינויים בדרבן חשמלי ובמכות. באותה

הזדמנות איברתי את ציפורן הבהן הימנית, בנסיבות שאינני יכול להיזכר בהן (תיק מס' 7699 - Aníbal Rigoberto Velázquez).

מרכזי מעצר חשאיים בסנטה פה

באמצעות תלונות שהוגשו בפני הוועדה, ניתן לקבוע את קיומם של ארבעה מחנות מעצר חשאיים שפעלו כמסלול בתוך מערכת הדיכוי החשאית. כולם תחת מרות הקורפוס השני של הצבא - בתחום הביטחון 212, שמפקדו בשנת 1976 היה אלוף משנה Rolon (תיק מס' 7503), בעוד שאלוף משנה José María González (תיק מס' 7503) מיחידת הארטילריה 121 כיהן, במשך שנה זו וגם בשנה שאחריה, בתור מפקד משטרת הפרובינציה של סנטה פה. המחלקה לחקירות ששכנה באוביספו חלברט וסן מרטין - שמשה מקום קבלה לעצורים, הן מאזור הבירה והן מאזורים סמוכים. אחרי תהליך קצר של 'ריכוך', הם הועברו לתחנת המשטרה מספר 4, שהיוותה מרכז מודיעין אזורי. כשמספרם של העצורים דרש זאת, הועברו חלקם למושב של ה-UDA (ארגון של עובדי הוראה ארגנטינים) שלא היה בשימוש והפך למעין 'חדר המתנה' לעצורים חשאיים.

סוף המסלול היה בבסיס חי"ר, שם נרשמו העצורים באופן חוקי והועברו לבתי סוהר חוקיים, או שוחררו. בלי ספק היה זה אופייני לאזור הזה שאחוז גדול של אנשים שבו והופיעו בו מחדש לאחר העלמם, בתום דרך הייסורים שעברה עליהם בתוך המערכת החשאית. שיטות הפעולה שהשתמשו בהן באזור זה, כולל השוד והגניבה, לא היו שונות ממה שעלה מהתביעות שנרשמו באזורים אחרים של הארץ.

Mónica Martínez (תיק מס' 7509), נחטפה ברקונקיסטה (סנטה פה), ב-19 באוקטובר 1976. 12 שעות לאחר מכן, הועברה לעיר סנטה פה, לבניין המשטרה ששכן באוביספו חלברט וסן מרטין. היא הוכתה ועונתה בדרבן חשמלי במשך ימים אחדים. בסוף נובמבר העבירו אותה עם עוד 5 אנשים, לבית עזוב ששכן ברח' סן מרטין מול המנזר של סן פרנסיסקו. על הקירות יכלה לראות פלקטים של ה-UDA. היא שהתה שם עשרה ימים ואז הועברה לתחנת המשטרה מס' 4, בה שהתה חודשיים. ב-1 בפברואר 1977 העבירו אותה לבסיס חי"ר ושם הייתה עד ה-2 במאי 1977. בתאריך זה נעצרה באופן חוקי והועברה לדווטו.

מחלקת החקירות

המקום שימש מתקן עינויים ו'ריכוך'. העינויים עצמם נעשו בקומת הביניים, כלומר מתחת לביתו של מפקד המשטרה הפרובינציאלית ששכן בקומה העליונה. בדרך כלל נתקבלו חטופים חדשים לא רק מהעיר עצמה, אלא גם מרחבי הפרובינציה כולה.

באותו לילה עצמו הועברנו מרקונקיסטה לסנטה פה ע"י אנשי המשטרה הפדרלית של סנטה פה באוטובוס של חיל האוויר, יחד עם אחד עשר עצורים

נוספים. שיכנו אותנו באוביספו חלברט וסן מרטין, שם נאסרנו באזיקים וכיסו לנו את העיניים (עדותו של Alejandro Faustino Córdoba . תיק מס' 7518).

בסיס חי"ר

מדובר במרכז מעצר שקיבל עצורים-נעדרים ואחר כך היפנה אותם למקומות אחרים. בדרך כלל רשמו אותם חוקית עם העברתם לבתי כלא באזור.

Stella Maris Vallejo (תיק מס' 7505) ו-Patricia Traba (תיק מס' 7505/1) הועברו מתחנת המשטרה שבה שהו לבסיס חי"ר. המבצע נעשה בפיקודו של קצין המשטרה Perizotti (תיק מס' 7474 ו-7505). הם שהו במקום במשך שנה.

במשך החודשים הראשונים נחקרנו בלי הפוגה ע"י אנשים שלא הזדהו. הם היו מכוסים בברדס ואיימו עלינו. מהחדר בו היינו עד למקום החקירה הועברנו בידי אנשי בסיס חיל הרגלים.

מאוחר יותר הן נעצרו באופן חוקי.

תחנת המשטרה הרביעית

אף שמדובר במקום מעצר חוקי, נתקבלו במקום תמיד עצורים בלתי מזוהים. הואיל וכמעט כל העדויות שנתקבלו על ידי ה- CONADEP בסנטה פה, מצביעות כי העדים עברו אי פעם במקום זה, הגענו למסקנה שמדובר ללא ספק במרכז מודיעין. שיטות החקירה היו רוויות בעינויים וביחס נוקשה.

היינו במקום עשרים ושישה או עשרים ושבעה עצורים. בזמן העינויים היו מפעילים מנוע כדי לכסות על הצרחות שבקעו החוצה (Alejandro F. Córdoba - תיק מס' 7518).

תלונות אחרות שהוגשו לנו, מצביעות על כך שהעצורים בבית הכלא של קורונדה הועברו לתחנת המשטרה מס' 4, לחקירות ולעינויים. (תיק מס' 7508 - Efren I. Venturini, ותיק מס' 7474 - Roberto Cepeda).

בחודש נובמבר 1977 מוציאים את Rubén Viola (תיק מס' 7519) מבית הסוהר בקורונדה ומעבירים אותו לתחנת המשטרה מס' 4, שם שוב מענים אותו כדי להוציא ממנו ידיעות, והוא חותם על הצהרה. אחרי סדרות עינויים אחדות, הוא נחקר על ידי מזכיר בית המשפט הפדרלי הד"ר Brusa (תיק מס' 7474, ומס' 7519), באותה תחנת משטרה. כאשר העד מציין בפני מזכיר בית המשפט את הייסורים שסבל, הוא צוחק ומציע לו שלא לחזור על כך, כי עלולים להתייחס אליו עוד יותר גרוע. אחר כך לוקחים אותו שוב לקורונדה.

Rubén Maulin (תיק מס' 7525) ו-Juan Carlos Pratto (תיק מס' 7526) מעידים:

כשנחקרנו בתחנת המשטרה מס' 4, בנוכחות השופט הפדרלי Mántaras (תיק מספר 7474 ו-7518) והמזכירים Monti (תיק מס' 7474) ו-Brusa (תיק מס' 7518)

7474 ו-7519) היינו יחפים, רטובים ועם סימני עינויים על גופנו, וכמו מתוך התעלמות ממצבנו שאלו אותנו אם זכינו ליחס גרוע. ענינו להם שכן, ואז אמרו לנו ש'הלך לנו די טוב'...

מרכזי מעצר חשאיים ברוסריו

אזור חשוב זה של ארגנטינה היה תחת נתון לשליטתו של הקורפוס השני של הצבא, שמושבו ברוסריו. מפקדי הקורפוס במהלך שנות הדיכוי היו: Leopoldo Fortunato, Arturo Jáuregui Galtieri, Genaro Díaz Bessone.

מספר הנעדרים באזור זה היה קטן בהשוואה לאזורים אחרים בארגנטינה, ברם הכל נעשה בו באותה מסגרת בלתי חוקית של עינויים והתעללויות, שנסתיימו הרבה פעמים ברצח.

דרכי הפעולה של הקבוצות האופרטיביות בדרום הפרובינציה של סנטה פה היו משתנות לפי האזור. וילה קונסטיטוסיון הצטיינה בכמה סימני היכר טרגיים, הואיל וכאן זרעו טרור ופחד בקרב כל האוכלוסייה. הדיכוי באזור תעשייתי ועתיר אוכלוסין זה, החל עוד לפני ה-24 במרס 1976, בפעילות שנעשתה ע"י ה'AAA' וכנופיות בלתי רשמיות אחרות:

התגוררתי עם אבי, אמי ושני אחים. האנשים שפרצו לבית היו בלבוש אזרחי. הם הוציאו אותי מהחדר, המפקד נתן לנו נייר וציווה עלינו לציין האם אנו מכירים את האנשים. ברשימה הופיעו שלושה שמות, של Andino, Ruescas ו-Tonso ... שמו של אבי היה Pedro Antonio Reche, הוא עבד ב-ACINDAR. הם לקחו אותו ולמחרת בבוקר נמצאה גופתו עם גופותיהם של Tonso ושל Andino בדרך 'לה בלאנקאדה' (עדוהו של Rubén Pedro Reche).

העד מצרף שבועון, שבו הוא מזהה את מפקד המבצע: Aníbal Gordon ('Gente', 12 בפברואר 1984).

עובדי ACINDAR שימשו לעתים קרובות מטרה למעשי התגמול. מן העדויות השונות עולה שיתוף הפעולה והתיאום בין ארגוני הביטחון לבין קבוצה לא ממשלתית שכונתה בשם 'לוס פומס'.

בהקשר זה ראוי לציין את התיאור המופיע בעדותו של תת ניצב המשטרה Carlos Roberto Rampoldi, שהיה ראש שירותי המודיעין של וילה קונסטיטוסיון:

... באותו זמן כבר הייתה הקבוצה 'לוס פומס' ממוקמת בבית החרושת ACINDAR, וכבר החלה בפעילות. בסיסה היה קרוב לוורה. בוילה כבר פעל באותו זמן כוח משימה בן כ-40 איש ... הם שהו במקום חודש ואז הוחלפו בכוח אחר; הם הודרכו על ידי אנשים בדרג נמוך... ביחס למקרה של Jorge

Sklate ... באותה תקופה היו 'לוס פומס' וכוח המשימה. ביקשתי מהם בעל פה מידע כלשהו, הם ענו לי שאינם יודעים דבר, שיבררו.

החל מ-1976, התחילו להעביר את העצורים ליחידות צבא, כפי שעולה מעדותו של José Américo Giusti, שהצהיר בפני משלחת ה- CONADEP ברוסריו:

ב-1 באוקטובר 1976 נעצרתי על ידי הצבא בבית המלאכה שלי בוילה קונסטיטוסיון. העבירו אותי במשאית פרטית עד לביתי כדי שאחליף בגדים. כשיצאתי משם, קשרו לי את העיניים, כיסו אותי בשמיכה ואחרי כמה סיבובים הכניסו אותי לצריף של הצבא.

החטופים מהיישובים הסמוכים לרוסריו הופנו ברובם למחנה מעצר זה, שהיה שיין לשירות המודיעין של פיקוד המשטרה הפרובינציאלית וריכז את פעולות הדיכוי. במקום עברו מאות חטופים. הוא נוהל על ידי מפקח המשטרה סגן ניצב של הג'נרמריה Agustín Feced, שעל פי העדויות השתתף בעצמו במעשי החטיפה והעינויים:

Feced אמר לי שיעבירו את בתי למפקדה ושימסרו אותה לידי. הוא אמר לי להתבונן בתמונות שהיו באלבום גדול. ראיתי רק שני עמודים, היו אלה תמונות צבעוניות בהן גופות מרוסקות של גברים ונשים שטופי דם. Feced אמר לי שמה שראיתי הוא רק דוגמא והוא הינו איש המפתח שיחסל את החתרניות (עדותה של Teresa Angela Gatti, בתיק ביהמ"ש 'אגוסטין פסד ואחרים').

השוטר Héctor Julio Roldán מספר:

... על פי פקודת המפקד הוציאו אותם לרחוב. הושיבו אותם בתוך המכונית, פיאט 128 תכולה, וסגן אלוף Feced ירה בהם במקלע ממכונית אחרת.

השוטר Carlos Pedro Dawydowyz, ממחלקת התחזוקה של כלי הרכב ששימשו את שירותי המודיעין מ-1976 עד 1978, מעיד באותו כיוון:

...בערך בשנת 1977, הוצאו שבעה אנשים משירותי המודיעין ... והועברו לאיברלוסיאה (יישוב בקרבת רוסריו), בתואנה שיועברו לקורונדה. אנשים אלה לא נעצרו חוקית, הם לא הופיעו בשום ספר כניסות, הם נעצרו לפני יומיים או שלושה. כשהגיעו לאיברלוסיאה, הורידו אותם קרוב לתחנת המשטרה של היישוב וכ-150 מטרים לפני המשטרה חיסלו אותם במטח יריות. במקרה זה פיקד על המבצע Feced; הוא צרח על הפקידים בתוך תחנת המשטרה ובעצמו ירה במכונית ירייה על חזית הבניין כדי להראות כביכול שהיה זה ניסיון להשתלט על התחנה. אני הייתי נוכח במקום באותה הזדמנות ויכולתי לחזות בכל המתרחש....

במקרים אחרים, במקום להעביר את החטופים לשירותי המודיעין, היו לוקחים אותם למחנות מעצר אחרים, לא פחות חשובים באזור. ביניהם אפשר לציין את בית החרושת הצבאי לנשק קל, ששכן בשדרת אובידיו לגוס 5200 בעיר רוסריו.

לקראת סוף יוני בא למקום Galtieri. באותו יום קיבלנו מטה מבושל עם סוכר ונצטוונו להתרחץ. המפקד ראיין כל אחד מאתנו אישית. אותי שאל אם אני יודעת מי הוא. הוא אמר לי שהוא האדם היחיד שביכולתו להחליט על חייה (עדותה של Adriana Arce).

נתנו לנו מספר ואמרו שכשיבוא האיש לבקר אותנו, יקראו במספר ועלינו לענות מייד. באותו לילה בא מפקד המשנה Jáuregui (מן העדות הקודמת).

ברגע שהחטופים נרשמו חוקית נשלחו הגברים לבית הסוהר בקורונדה והנשים בד"כ לבית הכלא בוילה דווטו, בעיר הבירה, לידי 'הרשות המבצעת של ארגנטינה' (הנשיא והקבינט). בתום המעצר, היו רובם נשלחים שוב לרוסריו, בעיקר לסניף של מפקדת הקורפוס הצבאי השני. שם נשאו בפניהם נאום לפני צאתם לחופשי.

Galtieri שאל לשמו של כל אחד מאתנו. כשהגיע תורי, הוא נאם באוזני והביע את הרגשת הסיפוק שהוא חש בשחררו אותי, בשם נשיא ארגנטינה הגנרל וידלה. הוא יעץ לי לזכור תמיד את צבעי הדגל שלנו, 'שמכסים את שמי מולדתנו'. הוא אמר לי ללכת הביתה, ולעזור לכלתי לשמור על בנותיה, ובשיא האירוניה, ביקש ממני לשכוח את כל משקרה ולא לשנוא את הצבא. אני רוצה להטיל על Galtieri את האחריות להרס משפחתי (עדותה של Juana Elba Ferraro de Bettani שנוסף למעצרה ולעינוייה, איבדה את שלושת בניה).

בית החרושת הצבאי לנשק קל Domingo Matheu

ב- 13 בספטמבר 1984 הופיעו חברים בוועדה הלאומית ביחד עם המשלחת של רוסריו, בבית החרושת הצבאי 'דומינגו מאתיאו'.

הם סיירו במיתקנים, על פי התיאורים שניתנו מפי ארבעה עדים שהשתתפו בסיור וביקשו להופיע בעילום שם. הם זיהו בבירור את חלק הבניין שבו שוכנו העצורים, אשר פנה לרחוב סין נומבר, וידוע בשמו פרדון דרום.

שם, דרך שער שהוצב בסוף 1976, היו נכנסים כלי הרכב שהובילו עצורים. הם עברו דרך מטבח, שגם הוא זוהה בקלות בעת הסיור. מהמטבח הצליחו העדים לאתר את חדר העינויים הסמוך. כלומר, במטבח כמקום מעבר, החזיקו את העצורים באזיקים ובעיניים קשורות, עד שהגיע תורם להיכנס לחדר העינויים. מייד אחר כך נמצאה אורווה ישנה, לשם הוכנסו בצפיפות רבה, חרף תנאי התברואה הבלתי נסבלים, כשהעצורים סובלים מתוצאות העינויים הקשים, מבלי שניתן להם טיפול רפואי.

העצורים ששוכנו באורווה הישנה, בתנאים קשים אלה, זכו לביקורים תכופים של אנשי צבא.

מרכזי מעצר חשאיים בפרובינציה של קורדובה

המרכזים בהם התרכזו הפעילות הבלתי חוקית בפרובינציה של קורדובה הם: 'לה ריברה', 'לה פרלה', 'לה פרלה צ'יקה', 'אידראוליקה' ומחלקת המודיעין של המשטרה הפרובינציאלית. עם מרכזים אלה פעלו: תחנת המשטרה של אונקז'ו, תחנת המשטרה של סלסיפודס ומשמר הדרכים שביישוב פילאר.

הם היוו כולם מערכת אחת יחד עם כלא מס' 1 של קורדובה, שבין חומותיו הוחזקו בתנאים תת-אנושיים עצורים שישבו במחנות מעצר אחדים והוחזרו למסגרת החוק לאחר שהובאו בפני בתי המשפט הצבאיים, או שהופקדו בידי הרשות המבצעת.

השמירה במחנות שהיו תחת פיקוד הצבא ובבית הסוהר מס' 1, הייתה באחריות הגנדרמריה הלאומית, באמצעות המחנה הנייד מס' 3 שמושבו בעיר חסוס מריה.

לה-ריברה

בית המעצר הצבאי לנאשמים, מחנה 'דה לה-ריברה', הפך למחנה מעצר חשאי אחרי 1975. החקירות שנערכו מאשרות את פעילותו:

היו שולחים אותנו ללה-ריברה לפרק זמן של 20 יום בערך, תמיד בליווי קציני הגנדרמריה... הייתי שם שש פעמים והצלחתי לראות כ- 30 עצורים, גברים ונשים שהוחזקו בתוך ביתן. כל יום היו באים אנשי המודיעין של גדוד 141. בבואם בשעות הלילה, הביאו אתם בדרך כלל 'חבילות', כך כינו את העצורים. כשאלה נלקחו לחקירות, ציוו עלינו לא פעם 'לרכך' אותם, כלומר להחטיף בהם מכות קשות במגרש קרוב לנהר (עדותו של איש הגנדרמריה Carlos Beltrán, תיק מספר 4213).

היה חדר לעינויים, בו ראיתי איך עינו את העצורים והטביעו אותם בחבית מים. אני זוכר את H. B. Vargas, Gino ו-Fogo שהיו בין החוקרים (איש הגנדרמריה José María Domínguez, תיק מס' 4213).

מעדותו של סגן-אלוף Juan Carlos Lona בפני בית המשפט הפדרלי מס' 2 של קורדובה ב- 27 ביוני 1984 ומעדותיו נוספות עולה שבדצמבר 1975 עזבו העובדים הרגילים את הכלא הצבאי, ומאז הפך הכלא מחנה מעצר חשאי:

הייתי מנהל בית הכלא הצבאי לנאשמים בקורדובה בין השנים 1977 - 1971. בדצמבר 1975, בעקבות פקודות שנתקבלו מהפיקוד של הקורפוס הצבאי מס' 3, הועברו כל העובדים למחנה של לה קלרה. מכאן ואילך, עברה האחריות על האזרחים שהוחזקו במקום לידי הקומנדו שצוין קודם לכן.

בעקבות תביעה שהגישה הוועדה למערכת השיפוטית בעניין של Amelia Nélide Inzaurrealde שהוצאה מבית הכלא בבואן פסטור, הועברה ללה-ריברה ושם נפטרה כתוצאה מהעינויים - הועמד למשפט האלוף Juan Bautista Sasiaiñ. השופט הדן בעניין זה, ד"ר Gustavo Becerra Ferrer, מדגיש את שנאמר לעיל בכתב החלטתו:

...בהתחשב בתפקידו של המצהיר (שמקנה מהימנות לגרסתו), ניתן להסיק ללא ספק שהאחראי הישיר על בית הכלא הצבאי היה הנאשם Sasiain, ובדרג העליון - מפקד הקורפוס, האלוף Luciano Benjamín Menéndez. (...)
(...) מהנאמר לעיל ניתן להסיק בוודאות שמקום המעצר 'קמפו דה לה-ריברה' לא היה 'בית כלא צבאי', אלא מקום מעצר לאזרחים, אף ששמר על שמו האחרון. בהתאם לתוכנית הארגון שנערכה על ידי Sasiain, בעמ' 93, נשא באחריות הפונקציונלית העליונה ראש האזור מס' 311.

לה-פרלה

מקום זה היה מחנה המעצר החשאי החשוב ביותר בקורדובה. הוא שכן על הכביש הארצי מס' 20 המוביל לקרלוס פאז, היום מקום מושבה של סירת הפרשים המוטסת מס' 4.

בשל ממדיו, אופיו ויכולתו המבצעית של המחנה, ניתן להשוותו רק לקמפו דה מאז'ו או ל-ESMA. הוא צורף לרשת מחנות המעצר לאחר ההפיכה הצבאית ועליית הכת הצבאית לשלטון. לפי המשוער עברו במחנה זה למעלה מ-2200 בני אדם מאז ועד סוף 1979.

ממחנה לה-פרלה נהלו פעולות הדיכוי הבלתי-חוקיות ברחבי הפרובינציה. משם תוכננו והופעלו החטיפות וההעלמות שבוצעו במרחק של מאות קילומטרים. כמו כן ניהלו במקום את הקשרים עם יתר מחנות המעצר החשאיים בכל רחבי ארגנטינה.

ועדה זו ביקרה בלה-פרלה בנוכחות עדים שאיתרו אחד לאחד את המקומות שבהם עברו עליהם ימים ולילות של סבל.

איש הגנדרמריה Beltrán ביצע בלה-פרלה תפקידי שמירה שדמו בכל לאלה שהיו בלה-ריברה:

במחנה לה-פרלה, שמרנו בעמדות חיצוניות ופנימיות בתוך הבניין. אנחנו, אנשי הגנדרמריה, היינו אחראים להביא את העצורים לחדר שהיה בו שלט ועליו כתוב: 'חדר לטיפול נמרץ'. חולים אינם מתקבלים במקום. שם הייתי נוכח בעת העינויים. הם ציינו באופן קבוע ש'היאנקי' הינו פושע רגיל, שהוצא מבית הסוהר בפקודה חד משמעית של האלוף Menéndez, כדי למלא את כל העבודות הקשורות לכלי הרכב. אני זוכר שראיתי שלש פעמים את המפקד של הקורפוס השלישי. פעם זה היה ביום חג לאומי, ובפעמיים האחרות בעת פיקוח בחדר החקירות של הביתן לעצורים, ובחדר בו שמרו על כל הרכוש שהביאו מן החיפושים ומעשי החטיפה (Carlos Beltrán, תיק מס' 4213).

פעם חזיתי בחדר העינויים במותו של אחד העצורים. גופתו הוצאה מהחדר והובאה לצריף הגז. שם הניחו את הגופות בערימות, זו על גבי זו, ומשם העבירו אותן במשאית לכיוון בלתי ידוע (תיק מס' 4213 - איש הגנדרמריה José María Domínguez).

מלבד היותו מרכז מעצר בלתי חוקי ומתקן עינויים, שימש מחנה לה-פרלה כאתר של הוצאה להורג במסגרת מדיניות ההשמדה.

כנספח למחנה זה, פעל מחנה מעצר חשאי נוסף, קטן יותר, ששכן בסמוך ונשא את השם 'פרלה צ'יקה' או 'מלגניו'. מחנה מעצר זה זוהה בחיפושים שנערכו על ידי הוועדה, והערות הבאה מספקת פרטים על קיומו ועל אופיו:

היינו עצורים בבית הסוהר לנאשמים בוילה מריה בתקופת משחקי הגביע העולמי בכדורגל. יום אחד, השכם בבוקר, העלו אותנו על משאית בעיניים ובידיים קשורות. עצרנו לרגע בקורדובה ומשם המשכנו בדרך עד שהגענו למקום. תחילה היינו בחדר ואחר כך הובלנו לביתן. מאוחר יותר החזירו אותנו לחדר קטן. כבר אז ידענו שמדובר במחנה בשם 'מלגניו'. בתא זה החזיקו בנו במשך שבוע בעמידה, בעיניים קשורות ובידיים ורגליים כפותות בחוטי תיל, ללא מזון. רק לפעמים נתנו לנו לשותות מים מלוחים. נאלצנו לעשות את הצרכים במקום. זה היה ממש דיר חזירים. מי שצנח על הרצפה מעייפות או מחוסר שינה, היה חוטף מכות רצח. אחד אחד הוכנסו לחדר עינויים לחקירה. פעם הבחנתי בנוכחותו של איש רם-מעלה. שמעתי את השומרים אומרים בעצבנות את השם Maradona, המפקד השני של הקורפוס הצבאי השלישי (תיק מס' 4080, Pujol).

בית ההנהלה ההידראולית של סכר סן רוקה

בית ההנהלה הפרובינציאלית של ההידראוליקה, ששכן קרוב לחומת הסכר סן רוקה בקרלוס פאז, שימש מחנה מעצר חשאי. צירופו למערכת נעשה כנראה ב-1976, כפי שעולה מדו"ח שנמסר על ידי הנהלה זו ל-CONADEP:

הבית, שנועד להנהלה, נמסר למשטרת קורדובה על מנת לפקח על פעולת הבנייה של הסכר סן רוקה בתקופה שבין 1976 - 1979, בה לא יכולנו לבצע את הפיקוח.

הוועדה ערכה סיורים בהשתתפות עדים שהוכיחו בוודאות כי במקום פעל מחנה מעצר חשאי, שנועד לשמש מקום מעבר או עינויים לעצורים ממחנות אחרים, או מרכז לפירוק כלי רכב ששימשו את מערכת הדיכוי או שנגנבו מרשות הרבים לאותן מטרות. הוכחה לכך נמצאה בעדותו של J. C. (תיק מס' 6139):

ראיתי בחצר הבית כלי רכב מפורקים. זכורה לי, בין היתר, מכונית רנו 12. נהגו, כנראה, לזרוק את המכוניות מן הסכר, כי פעם, בזמן שפל, ראיתי שם שלדי מכוניות.

עובדה זו אושרה על ידי ה-CONADEP לאחר שצוללנים הצליחו לשלוח מכוניות וביניהן את מכונית הרנו 12 שהוזכרה לעיל.

ב-9 ביולי 1978, נמצאה גופתו של גבר צעיר, ידיו קשורות, גופו פגוע ומכוסה כויות, ידיו ורגליו שבורות, קבורה בכור סמוך לבית ההידראוליקה. ממצא זה וכן

השתתפותה של המשטרה של קרלוס פאז, נרשמו ב'ספר העבודות והחדשות של מחנה שיט, ציד ודיג', וכן בספר החקירות של המשטרה המקומית, ביולי 1978. השופט שטיפל בכך היה שופט החקירות והוא העביר את חומר החקירה למחלקת המודיעין UR 3. אנו קובעים שהממצאים המוזכרים לעיל לא נרשמו בתיק ביהמ"ש ואף לא במחלקת המודיעין UR 3.

יחידת בית הכלא מספר 1

העברת עצורים בין מחנות מעצר שונים, נעשתה גם עם העצורים 'החוקיים' שהיו כלואים בבתי הכלא של 'בואן פסטור', בית הכלא לנאשמים ויחידת בית הכלא הפרובינציאלית מס' 1. אסירים אלה הוצאו בהזדמנויות שונות ממקום מעצרם והובלו למחנות מעצר חשאיים. בידינו עדויות על פעילות כזו ועל המקומות בהם בוצעה.

ל- UP 1 הייתה חשיבות עליונה בתוך מערכת הדיכוי החשאית בקורדובה, שכן היא נתפסה בפועל על ידי כוחות צבאיים החל מ- 2 באפריל 1976 ועד נובמבר של אותה שנה.

מן העדויות שנגבו אפשר לשער שאיש מן העצורים לא ידע דבר על הצפוי לו:

הייתי עם Gustavo De Breuil ו- Jorge Oscar García באותו תא מעצר. כידוע, שניהם נהרגו על ידי כוחות צבאיים שדיווחו לעיתונות על 'ניסיון בריחה' כביכול. הרצח הזה נעשה בנוכחות Jorge De Breuil, שהוכרז לחזות בהוצאה להורג של קבוצת האנשים, ביניהם היה אחיו. הוא נצטווה לספר לנו את שראה, מפני ש'כולנו נועד אותו גורל'. כמו כן, חזינו בהוצאתו להורג של העצור Bauduco - ב- 5 ביולי 1976. אחד הנגדים הכה בראשו, וכיוון שלא הצליח לקום, איים עליו ברצח. הוא הוציא אקדח, טען אותו וירה בראשו. ב- 14 ביולי של אותה שנה ראיתי מבעד לחלון התא כיצד קושרים לעמוד את העצור René Moukarzel, שופכים עליו מים קרים ומכים אותו. הוא מת לפנות בוקר. הסגן Alsina נטל חלק פעיל במעשה זה. עד דצמבר 1976 נרשמו 28 עצורים פוליטיים שמתו בנסיבות שונות תחת המשטר ששלט בכלא זה (José María Niztschman, תיק מס' 7597).

במקרים אחדים השתמשו בהחזקת עצורים כבני ערובה:

ביוני 1977 הועברתי כבן ערובה מהיחידה 9 בלה-פלוטה לקורדובה, יחד עם עוד 23 איש. נלקחנו ללה- פרלה. קצין אחד הודיע לנו בשמו של האלוף Menéndez - הוא כינה אותו בשם האהוב עליו La Hiena (הצבוע) - שאם במסעו של הנשיא וידלה לצפון יתרחש פיגוע טרוריסטי כלשהו, אנחנו נשלם על כך בחיינו. הרשימה הייתה מוזרה: אם ימות חייל, איש מהקהל או פועל - יהרגו ארבעה מאתנו, אך אם, לעומת זאת, הקורבן יהיה נגד, המחיר יהיה גבוה יותר, וכן הלאה, המחיר יעלה עד אשר יגיע, כמובן, לווידלה עצמו, ואז ללא היסוס, יהרגו את כולנו (תיק מס' 5782. Jorge Bonardel).

לקראת סוף פברואר 1978, הביאו את חמישה עשר בני הערובה שהיו עצורים קודם לכן בלה-פרלה. נאמר להם בדרך מבית הכלא בראוסון, שאם יקרה משהו במהלך האליפות העולמית בכדורגל, יירצחו אותם. באפריל אותה שנה, כאשר הצלב האדום הבינלאומי נכנס בפעם הראשונה לבקר את העצורים הפוליטיים בקורפוס הצבאי השלישי, התרחשו ארבעה אירועים: הראשון: חמישה עשר בני ערובה שצוינו לעיל ואחרים, שלא היו בידי הרשות המבצעת הלאומית, הוסתרו בחדר אחר. השני: 'משתפי פעולה' מסוימים מלה-פרלה, שהוחזקו במשטר של שחרור בהשגחה, הובלו ללה-ריברה ורואיינו על ידי הארגון הבינלאומי. כל זה היה כמובן אחיזת עיניים. השלישי: עצורים-נעדרים אחרים, כגון Porta ו-Carlos Massera - שמאוחר יותר סיפר לי על כך - הוצאו מהמחנה כדי שהמבקרים לא יראו אותם. והרביעי: שלשה עשר מבין העצורים החוקיים ב-UP1, ביניהם גם אני, נלקחנו ללה-ריברה למספר שעות, ושם איים עלינו הסרן Barreiro, שאם נאמר מילה בעת הביקור של הצלב האדום בבית הכלא, הרוג יהרגו אותנו (תיק מס' 4834 - Guillermo Puerta).

המחלקה לאינפורמציה של המשטרה הפרובינציאלית (D2)

מחלקה זו של המשטרה הפרובינציאלית שמשה מרכז מבצעים חשוב. חקירות שונות שנערכו על ידי בתי המשפט הפדרליים, מצביעות על הקשר שהיה בין מה שכונה 'D2' למחנות המעצר החשאיים לה-ריברה ולה-פרלה. יתר על כן, מן הרשימות שנמצאו בבית הכלא ניתן לראות שהעצורים במחלקה לאינפורמציה הובאו לכאן כדי לעבור חקירות נוספות.

להלן עדותו של Horacio Zamame (תיק מס' 7595) המבהירה את התפקידים שמלאה ה-'D2':

נעצרתי במקום עבודתי על ידי אנשי המשטרה הפרובינציאלית ב-12 בנובמבר 1976. הובילו אותי למחלקת המודיעין ששכנה אז במטה. שם בדקו אם אני נושא נשק והחרימו את כל חפצי האישיים. אחר כך קשרו לי את העיניים ואת הידיים. הייתי במקום חמישה ימים וסבלתי מעינויים בלתי חוקיים שונים.

פעולות ה-CONADEP בקורדובה

לה-פרלה: ב-3 במאי 1984, נעשתה פעולה לאיתור בסיס חיל הפרשים המוטס מס' 4, שבו פעל מחנה מעצר חשאי לה-פרלה, בהשתתפות שישה עשר עדים. הם זיהו מייד את מרצפות הבטון ואת התורן בחצר הכניסה, לשם הובאו חלקם כדי להיות בשמש.

Pearlmuter (תיק מס' 3950), זיהה את חדר הכניסה וחמשת המשרדים. כמו כן זיהה את הקיר הימני, שעליו נערכו הוצאות להורג מדומות. גם Ana María Mohamed (תיק מס' 4306) זיהתה בבהירות את ההול, שאותו תיארה בתלונתה:

זהו המקום, לצד שמאל, בחדר השני והשלישי, שם נחקרתי על ידי Luis Manzanelli.

בביתן הכל נשאר כשהיה, מלבד מזרוני הקש שעליהם שכבו העצורים, שלפעמים הופרדו על ידי מחיצות והוחלפו בדרגשים לחיילים בצבא הסדיר. כל קבוצת המשוחררים זיהתה פה אחד את בתי השימוש, המחראות, המשתנות והברזים. כשיצאו, זיהו את דלת הפח של צריף: "כאן עינו אותנו" - אמר Contemponi (תיק מס' 4077). כמו כן, זיהו את המקום שבו אחסנו את מכשירי העינוי, כשהם מייחסים לכל מקום את האנשים שראו בו:

הקיר ממול לדלת הכניסה, בפרוזדור, מסמל עבורי סימן חשוב, כמעט כמו מצבה. שם ראיתי את אחי חי בפעם האחרונה. הוא התלונן על כאבים, ברכיו רעדו וכשלו, על גופו היו סימני התעללות, הוא ביקש רופא שיטפל בו (Estela Berastegui ; תיק מס' 3319).

כך גם הצהרתו הדרמטית של Elmer Fessia (תיק מס' 4075):

במשרד הראשון הזה, הפונה להול, היה מתקן מתכת דומה לזה שנמצא שם עכשיו. שכב עליו אז הד"ר Eduardo Valverde. מספר אנשים הכו אותו, בעוד שאותי חקר סרן. הוא התלונן כל הלילה על כאבים. אחר כך לא שמעתי אותו יותר.

זהו רק חלק מזערי מחוויות העדים במהלך האיתור בלה-פרלה. הנתונים שבעדויות אושרו לפרטיהם בשטח עצמו בפני העדים, שכן כמעט לא ניכרו שינויים במבנה.

מלגניו

אחרי הסיוור בלה-פרלה נבדק המחנה שכונה בשם 'לה-פרלה צ'יקה', ששכן בכניסה ליישוב מלגניו. הוא השתייך לסיירת של הקורפוס השלישי. העדים Pujol (תיק מס' 4080), Rata Liendo (תיק מס' 4081), Acuña (תיק מס' 4082), Casas (תיק מס' 4831), Mohamed (תיק מס' 4306) ו-Basi de Rodríguez (תיק מס' 4083), אישרו שהכניסה ליחידה, והמבנים שממין לכניסה, נשארו כשהיו. כמו כן הסכימו כולם לגבי זיהוי הבניין המרכזי, שבו היו המשרדים, והביתן בו הוחזקו העצורים.

המבנה הסמוך זוהה כמקום הלינה של אנשי הגנדרמריה. העד Rata Liendo תיאר את פנים הבניין, והתיאור אושר בעת הביקור. כמו כן אושרו פרטים רבים שהופיעו קודם לכן בעדויות שונות. ההתאמה בין כל העדויות מוכיחה, ללא כל צל של ספק, שבמקום אכן פעל מחנה מעצר החשאי.

לה-ריברה

המחנה של בית הכלא הצבאי לנאשמים בקורדובה שוכן בצד המזרחי של העיר, בשכונת סן ויסנטה, ומשתרע על שטח נרחב באזור הסמוך לבית הקברות.

Mohamed זיהתה את המקום לשם הובאה כדי להתאושש מפצעי העינויים שספגה בלה-פרלה. Luis Ludueña (תיק מס' 5229), זיהה את הביתן שבו שהה. Guillermo Puerta (תיק מס' 4834) תיאר את המקומות עוד לפני שנכנס אליהם, והכיר מייד את השיפוצים שנעשו בחדר הכניסה. הכל הוכח תוך הסיור במקומות שתוארו קודם. Olindo Durelli (תיק מס' 4300) ו-Arturo Ruffa (תיק מס' 4244), זיהו באופן מיידי פרטים שהצליחו לראות בעת מעצרים. יתר על כן, Ludueña, Wilfredo Meloni (תיק מס' 4208), הוסיפו ממצאים לראיות.

Marta Aguirre (תיק מס' 4211), לא זיהתה רק את המבנים, אלא הוסיפה פרט:

הספסלים שעליהם הושיבו אותי ומדרכת הבטון הצרה, שבסופה תעלה צרה: שם אכלנו בצלחות שעליהן הוטבע סמל הצבא הארגנטיני.

בית ההידראוליקה

ב- 21 ביוני 1984 החלה בדיקתו של בית ההנהלה הפרובינציאלית להידראוליקה, בסכר סן רוקה, בהשתתפות שלושה עדים: Juan José López (תיק מס' 6133), Raúl Ayber (תיק מס' 6136) ו-Carlos Vadillo (תיק מס' 6134). הם זיהו תוך הסכמה מוחלטת את מיקומו של הבית ומראהו הכללי: מדרגות האבן שבכניסה והגלריה ובה אריחים אדומים ולבנים. עוד לפני שנכנסו, איתרו את בית השימוש וחלוץ אחד, שממנו נשקף קטע קטן מן האגם. יתר על כן, עוד לפני שנכנסו, תיארו את מקומו של המוסך והמדרגות היורדות ממנו. כל הפרטים הוכחו ואושרו בעת הסיור. בתוך הבניין עצמו הם ציינו מקומות בהם נמצאו רהיטים שונים, וכן מקומות בהם שהו בעת מעצרים. צירוף המקרים, ההסכמה בכל הפרטים והספונטניות של שלושת העדים, אינם מותירים כל ספק שמדובר במבנה שבו היו עצורים באופן בלתי חוקי.

מחנות מעצר חשאים בפרובינציה של מנדוזה

במשך שני הביקורים שערכה ה- CONADEP במנדוזה, באו לבית הנבחרים הפרובינציאלי למעלה מחמישים איש שהיו עצורים-נעדרים לפרק זמן מסוים, כדי להעיד בפני הוועדה על ניסיונם בתקופת המעצר. כמו כן נתקבלו למעלה מ- 150 תביעות על היעלמויות נוספות. היעדר עדויות ופרטים על היעלמויות אלה, מעורר את ההשערות הבאות:

1. חלק מהנעדרים נלקחו לאזור אחר שנשלט ע"י הקורפוס השלישי.
2. הכוחות שפעלו באזור הזדרזו להשמיד ולהעלים את גופותיהם של רבים מהעצורים במקומות שונים בפרובינציה.

נתבונן עתה בתמונה הכללית שעולה מן העדויות, בקשר למיקומם החשאי של מחנות המעצר.

בית הספר הצבאי גנרל אספחו

ב- 26 במרס 1976 נחטפתי מביתי בידיים קשורות. כשראשי מכוסה בברדס הועברתי לבית הספר הצבאי גנרל אספחו, בו הייתי 15 יום. בפרק זמן זה עברו במקום כ- 500 עצורים (תיק מס' 5188, Enrique Carmelo Durán).

נחטפתי עם כל בני משפחתי ב- 29 במרס 1976. העבירו אותנו לתחנת המשטרה 25 בגוויימאיין, שם היינו כל הלילה ולמחרת העבירו אותנו לבניין המשטרה, שם היינו 10 ימים במחלקה D-2. אח"כ הפרידו בינינו. אני נלקחתי לבית הספר הצבאי גנרל אספחו, שם היו עצורים אישים רמי מעלה מהשלטון החוקי המודח, עיתונאים, פעילים באיגודים מקצועיים וכו'. היחס אלינו היה סביר, אבל כאשר נלקחנו לחקירה היו מכסים אותנו בברדסים ומאיימים עלינו בכידון צמוד לצוואר (תיק מס' 6834, José Vicente Nardi).

הכריגדה ה-VIII של חיל הרגלים ההררי

נחטפתי ב- 2 ביוני 1976 ע"י פטרול צבאי שפרץ לביתי בשלוש בבוקר. הם בדקו הכל בבית וחפשו מכוונת שכפול. אחרי שקשרו לי את הידיים והעיניים, הובילו אותי במשאית לכיוון בלתי ידוע, עד שהגענו למקום שנקרא בשם R D (מקום שבו ריכזו את העצורים). היה זה מקום מושבו של הפיקוד ה-VIII לתקשורת, שפעל בתוך הכריגדה ה-VIII של החי"ר ההררי (תיק מס' 6637, Oscar Martín Guidonde).

מחנה לוס-אנדס

לאחר שנחטפתי, העבירו אותי למחנה לוס-אנדס בידיים ועיניים קשורות. היינו שם חמישה עצורים. במקום זה הייתי מסוף ספטמבר 1976 עד ה- 28 בדצמבר אותה שנה. כשנודע לבני משפחתי על מעצרי, הם פנו למחנה הצבאי ושם דיווחו להם ש"עורכים ניסיון עם העצורים, אשר בקרוב יצאו לחופשי". במשך כל התקופה עינו אותנו נפשית באיומי רצח מתמידים. אמרו לנו שבכל רגע יוציאו אותנו להורג. נלקחנו לשירותים פעמיים ביום. הפסקות היו חצי שעה בשבוע. כתוצאה מהמתח הנוראי והאיומים הבלתי פוסקים חלה אחד העצורים באמנויה (אובדן הזיכרון) חלקית, התעלפויות ונדודי שינה במשך שבוע. אחר כך הועברנו לבית-כלא (תיק מס' 6831, Oscar Armando Bustamante).

תחנות המשטרה

תחנות המשטרה תופסות מקום חשוב בחקירה על היעלמם של אנשים במנדוזה, שכן על אף היותן תחנות מעבר, ידוע על אנשים רבים שהיו עצורים בהן וסבלו ממעשי התעללות אכזריים.

נחטפתי מביתי ב- 15 באוקטובר 1976. אחרי שקשרו לי את הידיים ואת העיניים, הכניסו אותי לכלי רכב והועברתי ל- D 2. שם עינו אותי באמצעות 'טלפון' והכו אותי בכלי נשק. לא קיבלתי מזון או מים במשך כל היום. למחרת נלקחתי לתחנת המשטרה מס' 7 של גודוי קרוז, שם התירו את הקשרים מעיניי. ביום שני, ה- 18, בשעות הלילה, הוציאו אותי מהתא יחד עם עצורים נוספים ועינו אותנו בדרכן חשמלי ו'ב'צוללת'. כל זה נמשך כשעה וחצי. הכל נעשה לאחר שעיינונו נקשרו שוב (תיק מס' 6833 - Francisco Amaya).

ביום ה- 15 באוקטובר 1976 נעצרתי על ידי אנשי המשטרה הפרובינציאלית בתחנת האוטובוס המרכזית של מנדוזה. נלקחתי לתחנת המשטרה מס' 7 של גודוי קרוז בלי שקשרו את עיניי וידיי, ושם הכניסו אותי לצינוק. עינו אותי בדרכן חשמלי במשך 3 ימים רצופים. ב- 21 באוקטובר העבירו אותי למקום אחר בתחנת המשטרה, שם הראו לי את Juan Humberto Rubén Bravo (נעדר היום) שהיה תחת שמירה של שני שומרים. חמישה ימים מאוחר יותר הועברתי לבית הכלא של מנדוזה, שם נעצרתי ונרשמתי באופן חוקי (תיק מס' Pablo Rafael Seydell - 6918).

נעצרתי על ידי אנשי המשטרה הפרובינציאלית של מנדוזה ב- 15 באוקטובר 1976, כשהייתי ברחוב. קשרו לי את העיניים והידיים והועברתי לתחנת המשטרה מס' 25 של גוואיימיין, הידועה גם בשם 'קבוצת הרכב'. במקום היו עצירים רבים. במשך היום שהייתי שם ספגתי מכות ועינויים אכזריים. כל העצורים שם סבלו ממכות דומות. באותו יום הכניסו אותי כפוף לחלק האחורי של רכב משטרה, בעיניים וידיים קשורות והובלתי לתחנת המשטרה מס' 7 של גודוי קרוז. זיהיתי את המקום לפי האור שעלה מהכיכר ממול, לפי שאון התנועה וצלילי האורגן שבקעו מהכנסייה הסמוכה. הצלחתי לראות שם עצורים נוספים, כולם בעיניים קשורות. כולם היו עצורים קודם לכן ב- D2 של המשטרה הפרובינציאלית (תיק מס' 6843 - Luis Matías Moretti).

בניין המשטרה (D-2)

תחנות המשטרה היו נקודות מעבר במסלולם של העצורים-נעדרים. חלקם הגדול נרשם אחר כך 'באופן חוקי' במטה המשטרה או בבית הכלא של מנדוזה.

אחת התחנות במסלול זה הייתה בניין המשטרה והמחלקה D-2 (מחלקה 2) הידועה לשמצה.

נעצרתי בביתי ב- 14 במאי 1976, ב- 1:30 לפנות בוקר. קשרו לי את העיניים והידיים והובילו אותי ל- D-2. קרוב לשעת הצהריים נלקחתי לקומה התת-קרקעית של אותו בניין, לחדר בו היה ספסל עץ. שם קשרו אותי, השכיבו אותי עירום ונחקרתי בדרכן חשמלי במשך שעותיים רצופות. הייתי בחזקת נעדר עד ה- 31 במאי. בתאריך זה, לאחר אישורו של פיקוד בריגדת החי"ר ה- VIII, נודע לבני משפחתי על מצבי (תיק מס' 6842 - Raúl Aqua Viva).

נעצרתי ב- 9 בפברואר 1976 בביתי, יחד עם חבר באיגוד המקצועי בו הייתי נציגה ויחד עם בני הקטן בן הארבע. בכניסתם הם פרצו את הדלת, הכו אותנו

באלימות רבה ואחר כך קשרו לנו את העיניים והידיים. נלקחנו יחד עם בני המקום שלא הצלחתי לזהות מייד. שם נלקח ממני בני בסצינה נוראית כיוון ששנינו צרחנו שלא יפרידו בינינו והוא ביקש שלא יהרגו את אמו. הייתי במקום כ- 18 יום. סבלתי כל מיני עינויים, החל מאיומים בלתי פוסקים שיהרגו את בני וכלה במעשי אונס אינדיבידואליים או על ידי אחדים מהם יחד כשהייתי לבד, או עם שלוש הנשים שהיו אתי במקום. המקום היה קטן מאוד ושמענו את כולם מדברים, נאנחים או בוכים. חטפתי אגרופים, מכות משרשרת וכן מכות בדרכן חשמלי באזורים רגישים בגוף. הייתי תשושה ושבורה כל כך שכאשר הובאתי בפני השופט נתנו לי שמלה של עצורה אחרת כדי שתהיה לי 'צורה אנושית יותר'. ברצוני להוסיף, שזיהיתי מאוחר יותר את המקום בו שהיתי במשך שמונה עשר הימים האלה. זה היה D-2. אני הייתי בתא קרוב לכניסת השומרים. היה שם פרוזדור שבסופו היו שירותים, בהם נאלצנו להתרחץ יחד עירומות במים קרים, בעיניים קשורות ובנוכחות השומרים שחגגו מהמחזה. בקצה השני היה תא גדול יותר, בו בוצעו עינויים קבוצתיים, כגון פירמידה אנושית. באחת מהן נשאר מתחת לכולם Miguel Angel Gil. הוא יצא כל כך פגוע שלא הצליח להתאושש ומת לאחר כמה ימים. השופט שטיפל בי היה ד"ר Carrizo, במטה המשטרה. לפני כן, איימו עלי: "אם תפתחי את הפה, בנך ישלם על כך" והראו לי מעיל שלו. השופט גילה יחס אדיש לחלוטין, אף שמצבי היה ירוד ביותר. שני שומרים נשאו אותי כדי שאוכל ללכת. פרצופי היה מעוות ללא הכר (בבית הכלא, הודות לצלב האדום הבינלאומי, ניתחו לי את האף שנשבר באחד העינויים). השופט Guzzo תמך כנראה בשיטות שהופעלו, הואיל והוא גזר עלי עונש. יום אחד יצטרפו השופטים האלה להסביר איך זה שקיבלו הצהרות מאנשים שיצאו לגמרי מדעתם ועוד עשו זאת בתוך מוסדות משטריים (Susana O - תיק מס' 6891).

נחטפתי ב- 9 בפברואר 1976 והועברתי מייד לבניין מטה המשטרה. זיהיתי את המקום כיוון שהשתתפתי בפרויקט ובפיקוח של אותו בניין. קבלתי מכות בלי הרף בכל תקופת המעצר, ועינו אותי בדרכן חשמלי במשך 5 או 6 שעות רצופות, ופעם שפכו עלי מים רותחים. זכור לי, שראיתי דרך עינית התא, את Estela F., זו הייתה בחורה מקורדובה. הצלחתי לראות שפניה פגועות ביותר. ראיתי שנלקחה ונאנסה פעמים רבות. אחרי שנאנסה למעלה מ- 20 פעם, החדירו מקל לאיבר המין שלה. היום היא נעדרת... Estela F. ו- Silvia O. היו בהריון בעת מעצרו. כתוצאה מהעינויים ומעשי האונס הבלתי פוסקים איבדה את התינוק. עצור אחר שעונה גם הוא קשות היה Marcos Ibañez, שנפטר בבית הכלא בלה פלטה שנה מאוחר יותר ... Olga Z. נחטפה מבית החולים בו אושפזה ועברה ניתוח להוצאת רחם. ב- D 2 מישהו שאמר שהוא רופא הוציא לה את התפרים. מייד אחר כך נאנסה... בפעם האחרונה שעינו אותי בדרכן חשמלי, התעוררתי כשאני מקבל מכות בחזה. הרופא דיווח לי שלמעשה נפטרתי והם הצליחו להחיות אותי. אחרי זה לא חזרו לענות אותי. מאוחר יותר, כשעמדתי מול השופט Carrizo, הסירו לי את הקשרים מהעיניים (תיק מס' Fernando Rule Castro. 6827).

בית הכלא

בית הכלא של מנדוזה, מקום ששימש לרישום 'חוקי' של מספר עצורים-נעדרים, פעל במקרים רבים כמחנה מעצר חשאי, במיוחד בעת כהונתו של מפקד המשטרה Naman García .

הועברתי לבית הכלא הפרובינציאלי, בו נבדקתי בשטחיות על ידי רופא. על אף תחנוני, פצעי הקשים ומצבי הכללי הגרוע, הוא הכין דו"ח שלא שיקף את מצבי האמיתי ונתן לי כדורי אספירין כדי 'לשפר את מצבי, לשכוח את מה שאירע ולצפות לעתיד'. חודשי המעצר בבית הכלא היו קשים מאוד, בבידוד מוחלט, במשטר צבאי, תחת איומים תכופים של הוצאה להורג, חקירות בעיניים קשורות, ובמקרים רבים עינויים פיזיים. כזה היה המשטר שהנהיג Naman García (תיק מס' 6891 O . Susana).

ב- 24 במרס 1976 הגיע לבית הכלא הסרן Ledesma ואתו קבוצת חיילים. הם חקרו אותנו פעמים רבות, אך תמיד מאחורי סורגים. Ledesma הביע את דעתו בפני החיילים ואמר: "צריך להרוג את כולם, כי הם פעילים חתרניים חסרי מולדת". אחי היה Santiago Illa . באוגוסט, כאשר ביקרו אותנו בני המשפחה בפעם הראשונה, נודע לנו שהוא נעדר (...). ב- 24 ביולי 1976 נתמנה למנהל בית הכלא קצין המשטרה הבכיר José Naman García, ומייד החטיפו לנו מכות, שדרך אגב גם קיבלו האסירים הרגילים. הם נהגו להוציא אותנו לחצר בקבוצות של 20 איש, שם הפשיטו אותנו וציוו עלינו לצעוק 'הידד' למשטר הצבאי. כל זה בלווית מכות מקל, אגרופים, בעיטות ואיומים במוות. המכים היו אנשי צבא ואנשי שירות בתי הכלא (תיק מס' 6917 Pedro - Víctor Coria).

אחרי מינויו של Naman García למפקד בית הכלא הפך המקום למרכז חקירות. עינו אותנו בדרבן חשמלי ובמכות. כמו כן נלקחנו הרבה פעמים ליחידת התקשורת ולפיקוד המודיעין. נוסף לכך, החל מאוקטובר 1976, הוצאו עצורים מהמקום ובקבוצות של שלושה הובאו לקמפו לוס-אנדס (תיק מס' 6892 Guillermo Martínez).

בעת ביקורו של הנשיא Videla בפרובינציות של קוֹז'ו, בחודש אוקטובר 1976, הוציאו שלושה מאתנו מהאגף בו היינו כלואים ובודדו אותם מהיתר. מאוחר יותר אסף את כולנו בחצר סגן משנה, ראש השמירה, והודיע לנו שאם יקרה משהו לנשיא Videla בעת ביקורו, הם ינקמו בעצורים. הוא הסביר שזוהי פקודה חד משמעית מהמפקד של הקורפוס הצבאי השלישי, האלוף Luciano Benjamín Menéndez. הקצין היה כל כך עצבני ומפוחד שלא נשא באחריות על דבריו ולסיום אמר: "הם ציוו עלי להגיד את זה, אלה מהמפקדה" (תיק מס' 7133 Manuel Armando Alfonso).

מרכזי מעצר מחתרתיים בפרובינציה של טוקומן

הפרובינציה של טוקומן זכתה בכבוד המפוקפק והאיום, להיות המקום שבו הוקם לראשונה מרכז המעצר המחתרתי (CCD), כאחד הכלים החשובים ביותר של מערכת הדיכוי בארגנטינה.

'האסקואליטה' (ביה"ס הקטן) של פאמאלייה, היה ראשון מחנות העינוי וההשמדה שפעילותו הוכחה על ידי ה- CONADEP. מדובר בבית ספר שדה קטן, שבשנת 1975 עמד בבנייה. היה בו מקום לשלושים או ארבעים עצורים. אחת העדויות שנגבו (תיק מס' 4636) מציינת:

הדרבן החשמלי היה טלפון שדה שפעל על סוללות, שעל ידי סיבוב הידית יצר זרם חשמלי. מהירות הסיבוב הגדילה או הקטינה את הזרם החשמלי שנוצר.

ארעיות המבנים - בהשוואה לגודל המתקנים במחנות מעצר חשאיים שנבנו מאוחר יותר - מצביעה על כך שבשנת 1975 החלה להתפתח, מראשיתה, השיטה החשאית לדיכוי. מאז החל הגידול המהיר של מערכת המבצעים, שמטרתו הייתה לייצל את השיטות שיישמו על ידי השימוש במשאבי המדינה. בטוקומן הוקמו, בעקבות הניסיון שרכשו ב'לה אסקואליטה' של פאמאלייה, לפחות עוד עשרה C.C.D.: המטה המרכזי של המשטרה, פיקוד הניידות, מחנה מכבי האש, וביה"ס לחינוך גופני, כולם בבירת הפרובינציה. היחידה למחסני הנשק 'מיגל דה אסקוונגה', המוסד לעבריינים צעירים 'אל רפורמטוריו' והמלון 'El Motel' סמוך לבירה, Nueva Fronterita, Lules, Baviera בישובים שונים ברחבי הפרובינציה.

בדיוק כפי שקרה באזורים אחרים של ארגנטינה, מחנות המעצר, שהתחילו בבתים קטנים ובמרתפים מוסתרים היטב, עברו למבנים גדולים ובמקרים אחדים למחנות צבאיים שהוכשרו לכך במיוחד - מצוידים בכל המכשירים והאבזורים המוכרים מגרמניה הנאצית: גדר תיל כפולה, שומרים עם כלבים, שדות תעופה למסוקים, מגדלי פיקוח וכדומה. דוגמה מובהקת לכך מהווה מחנה היחידה לתחמושת 'מיגל דה אסקוונגה'.

עם זאת חשוב לציין שאלה אינם המקרים הרגילים, הואיל ובטוקומן היה הצבא בתוך 'אזור מבצעים' נגד הגרילה, והקפיד למנוע כל קשר מעשי בין קבוצות המחותרת שפעלו במחנות המעצר החשאיים לבין הפן הרשמי של כוחות הצבא.

העצורים במקומות אלה שהו בהם זמן קצר והועברו מהם מייד. קיימת השערה מבוססת שבמקרים רבים הסתיימו העברות אלה ברצח העצורים.

העצורים הובאו ל'אסקואליטה' בתא המטען, או על רצפת מכונית פרטית. כך גם הוצאו, ולמרות שידענו מעט על המתרחש, רובם הוצאו להורג. אם אחד העצורים היה מת, היו מחכים ללילה ואז היו עוטפים אותו בשמיכה צבאית, מכניסים אותו לאחת המכוניות הפרטיות ויוצאים לכיוון בלתי ידוע (תיק מס' 4636, לקוח מעדותו של איש הגנדרמריה לשעבר, Antonio Cruz).

לצווארם של הנידונים למוות נהגו לקשור סרט אדום. כל לילה באה משאית לאסוף אותם ולהעבירם למחנות ההשמדה (מתוך עדותו של Fermín Nuñez-תיק מס' 3185).

לא זכור לי בדיוק, אם היה זה ב- 16 במאי או ביוני 1977. סגן המפקד של יחידת התקשורת 5 של המחנה ה-V של חי"ר אמר לי לחזור מוקדם, כי יש 'להעביר' כמה אסורים. זה היה ביום הזיכרון למותו של איש צבא בשם Toledo Pimentel. כשחזרתי בלילה הוא אמר לי: "חזור הביתה, כי עשו כבר את הכל". למחרת, כאשר חזרתי לאסקואליטה, הם כבר לא היו שם, וגם לא שתי עצורות נוספות. אין לי ספק שכולם הומתו באותו הזמן (מתוך עדותו של טוראי ראשון, תיק מס' Juan Carlos Ortiz 1252).

במסגרת התפתחות המבצעים, באפריל 1976 העתיק הפיקוד של האזור הכפרי את מקום מושבו מהאסקואליטה למחנה המעצר החשאי 'מפעל הסוכר נואבה בביירה', שעד אוגוסט 1977 היה המקום החשוב ביותר במערכת הדיכוי באזור זה. פעלו בו אנשים מכל רחבי ארגנטינה. עמדו לרשותם מסוק ומספר רב של כלי רכב להעברת גדודים. במחנה הזה הם ריכזו מספר גבוה של אנשים שנתפסו בכל קצווי הפרובינציה. בבניין מפעל הסוכר 'לולס' פעל C.C.D. נוסף. היה זה משק עתיק יומין, בעל משמעות היסטורית הקשורה בשהותו של הגנרל סן מרטין במקום. ה-'chupadero' (מקום בו 'ספגו' את העצורים) פעל במרתף של מחסן הפחם הישן. חדר העינויים היה בקומה הראשונה של הבית.

גם באזור הכפרי פעלו מחנות מעצר חשאים, לפחות זמנית. בתחנת המשטרה של מונטרוס, המפעל של 'בליה ויסטה' וב'קונבנטיליוס דה פרונטריטה', במבנים ארעיים ששימשו בעבר מגורים לעובדי מפעל הסוכר שביישוב. הדיכוי הופעל דווקא נגד עובדים אלה, והמעצרים נעשו עם תחילת יום העבודה, בכניסה למפעל. הוועדה אישרה עובדות אלה במהלך האיתור.

במרכז העיר סן מיגל, שופץ המטה הראשי של המשטרה שפעל כבר כמקום עינויים, והפך להיות למחנה מעצר חשאי. בתקופה זו עמד בראש המשטרה של טוקומן רב ניצב Mario Albino Zimmermann (תיקים מס' 1252, 440). סגניו היו הניצב Heriberto Albornoz (תיקים מס' 5570 - 3753 - 5840 - 5846 - 3482 - 2493 - 5597) והקצינים: José Bulacio (תיקים מס' 5837 - 5570 - 4892) ו-David Ferro (תיקים מס' 5837 - 5570 - 6301 - 440 - 5425).

הצבא שמר לעצמו את זכות הפיקוח על המקום על ידי מפקח צבאי. האחראי על אזור הביטחון 321, סגן-אלוף Antonio Arrechea, שהשתייך למחנה הצבאי V, ביקר במחנה ונכח בעינויים. (תיקים מס' 1446-5763-2493-1744 440).

פיקוד הניידות, שהיה ברחוב לאפרידה 1000, שימש אף הוא לריכוז חשאי של עצורים. הוא שימש למעבר ו'ריכוך' חטופים חדשים, אשר לא קיבלו מזון ומים, כדי להכניסם לעינויים הדרבן החשמלי ולעונשים אחרים.

מעבר לרחוב נמצא C.C.D. נוסף: תחנת מכבי האש, לשם הובלו העצורים בברדסים, כשפיסות קרטון ועליהן מספרים היו קשורות לצוואריהם, כשהם ממתניים להעברה נוספת.

בבית הספר לחינוך גופני, שהשתייך לאוניברסיטה הלאומית של טוקומן, פעל C.C.D. נוסף. המקום יכול לקלוט כ- 250 עצורים. העברת החטופים נעשתה באוטובוס (תיק מס' 5838, Julio César Heredia). השכנים שמעו את אנקות הקורבנות ולעתים את מטחי הירי, כשנערכו ההוצאות להורג, מדומות או אמיתיות.

ביציאה מן העיר שכן 'המוטל', שעוד בהיותו בבנייה שימש C.C.D. כיום שמו 'לה פוסטה דה לוס אריירוס'. במקום הזה בוצעו עינויים. העצורים הוחזקו בשורת בתים קטנים, חמישה במספר, שעמדו על דרך חצץ. המבנה שנועד לשמש באר, שימש לאנשי השמירה. מימין עמד מכל מים גדול שעליו הוצבה עמדת השמירה הלילית.

מחנות המעצר אחרים פעלו לזמן קצר: 'אל רפורטוריו', ובית הספר הרפובליקה של פרו - בשכונת פלומר.

בבית הכלא של וילה אורקיסה, פעל אגף לעצורים חשאיים, שהוחזקו באזור E'. אסיר רגיל שהיה בכלא זה, מצהיר ששוחח עם אחד מאלה ששמו מופיע ברשימת הנעדרים (תיק מס' 3377 - Juan Antonio Molina).

מחנה המעצר החשוב מכולם בפרברי סן מיגל, היה זה שהוקם בתוך היחידה לתחמושת 'מיגל דה אזקונגה' שהשתייכה ישירות לבריגדה ה-V של חי"ר. השמירות נעשו על ידי אנשי הגנדרמריה הלאומית. בחודשים מרס ואפריל 1976, נשלחו למקום כארבעים איש מהיחידה הניידת מס' 1 מקמפו דה מאז'ו. אחד מהם מספר ל-CONADEP איך התנהלו החיים - או המוות - במחנה השמדה זה, שאחד מהאחראים עליו היה סגן-אלוף Cafarena (תיק מס' 4636):

פעם ראיתי איך קוברים חי עצור עירום, כשרק ראשו מחוץ לבור, הם הרטיבו את האדמה קודם לכן והידקו אותה היטב מסביבו. זה נמשך כך 48 שעות וגרם להתכווצויות נוראיות ולפריחות בעור. פעמיים נוכחתי בהוצאות להורג במחנה זה. מי שירה ראשון היה האלוף Antonio Bussi, אחר כך נהג לשתף במעשה את כל הקצינים הגבוהים. המקום בו בוצעו ההוצאות להורג נמצא כ- 300 או 400 מטר מהיחידה לתחמושת, בין ההרים. נהגו לשים שורת אנשי ביטחון במרחק של 20 מטר, ועוד אחת כמאה מטר מהמקום. בהוצאות להורג השתמשו באקדחים בקוטר 9 מ"מ או 52, 11 מ"מ, והן נעשו תמיד בין השעות 23:00 ו-23:30. כל חמישה עשר יום נרצחו בין 15 ל-20 איש (מתוך עדותו של Omar Eduardo Torres תיק מס' 6667).

מרכזי מעצר חשאיים בפרובינציה של חוחוי

מחנות המעצר החשאיים החשובים ביותר בפרובינציה של חוחוי היו: המחנה הידוע בשם 'גרירו' ומטה המשטרה של הפרובינציה. הראשון שכן בתוך יישוב באותו שם, בקרבת מפעל הסוכר 'לדסמה', והמטה שכן במרכז עיר הבירה - סן סלברור דה חוחוי.

ב- 1 באוגוסט 1976 התייצבתי מיזמתי במושב המטה של משטרת חוחוי, ביקשתי לשוחח עם המפקד הכללי של המשטרה Haig, שכבר שוחחתי אתו קודם לכן, כשהייתי תחת פיקודו. הוא האשים אותי בכך שאני ראש קבוצת גרילה מקלילגואה, וגרם למעצרי. מייד אחר כך, הוא וקצין המשטרה Viltes חקרו אותי. הכחשתי את כל ההאשמות, ולכן העבירו אותי במכונית, בעיניים גלויות ובלי אזיקים ליישוב גרירו. כשהגענו לאחד הבניינים במקום, הכניסו אותי לחדר בו ראיתי עצורים רבים בעיניים קשורות, ובמצב גופני חמור ומעורר רחמים. שם קשרו לי את העיניים ואת הידיים כמו לכולם. למחרת נלקחתי לחדר עם עוד שני בחורים. Miguel Garnica ו-Germán Córdoba, שניהם נעדרים עד היום. אחה"צ נלקחתי לקומה הראשונה, שם עינו אותי באכזריות רבה, החטיפו בי מכות ושיקעו אותי ב'צוללת'. Haig ו-Viltes השתתפו אישית בעינויים. אחר כך הועברתי לאולם הנידונים בו הוחזקו האנשים שלא ייצאו משם. היו שם 18 עצורים. כל לילה ספרו אותנו מחדש, ובמשך היום עינו את כולנו. העינויים כללו בעיקר שפיכת מים רותחים על פי הטבעת וביץ הרגליים, חוטי תיל לווהטים על הישבן וחבטות בקרשים על הגב והרגליים, עד לאובדן ההכרה. נתנו לנו לאכול פרוסות בצל או כרוב, כדי שנתחלק בהן. כל לילה שמעתי מטחי אש. איימו עלינו במוות באופן תמידי. האחריות בלילות הייתה של הגנדרמריה, במשך היום של הצבא ואחה"צ של המשטרה. מאלה שהיו שם אני זוכר את דודי Domingo, Román Riveros, Salvador Cruz, Reales Miguel Garnica, ואחיו הצעיר Germán Córdoba, את האחים Díaz, את Manzu ואת הד"ר Aredes, כולם מהיישוב קלילגואה ומהעיר ליברטדור גנרל סן מרטין, כולם נעדרים. מצבם הגופני והנפשי היה אז קשה ביותר. היה להם גנגרינה בעיניים, בידיים וברגליים. לאחדים מהם היו הזיות. פעם, כשנלקחתי לעינויים שמעתי את Haig אומר שצריך לעשות משהו כדי שנדבר. למעשה, התכוון לוודאי שנתבקשתי למסור על ידי מונסיניור Medina; הוא אמר שבתמורה יסלחו לי ואזכה במשפט. עניתי שאין לי על מה להתוודות. הוא טען שאני עקשן, והאנשים שהיו לידי החלו להכות אותי. אף על פי כן, כעבור זמן קצר הועברתי למטה המשטרה של חוחוי ונעצרתי באופן חוקי (תיק מס' 2545 - Humberto Campos).

הנעדרים שציין מר Campos קודם לכן, נחטפו מבתיהם ב- 27 ביולי 1976. כמעט כולם עבדו במפעל הסוכר לדסמה. תוך האפלת חשמל מלאה, פרצו החוטפים במדים לבתי המגורים ועצרו למעלה מ- 200 איש בשני היישובים. כולם נלקחו למחנה המעצר החשאי בגרירו, בו סבלו מכל העינויים האכזריים שתוארו לעיל. מאוחר יותר הועברו חלקם למטה המשטרה, ושחררו או הועמדו לפקודת הרשות המבצעת. העצורים שמצבם הגופני היה קשה מאד, עקב העינויים, הופקרו סמוך לבית החולים של חוחוי, לשם הופנו שיחות טלפון אנונימיות, שילכו לאסוף אותם. 70 מתוך העצורים האלה נעדרים עד היום. עדותו של Humberto Campos הוכחה ואושרה בהודעות דומות רבות.

אזור הדרום: הקורפוס החמישי של הצבא

אזור הביטחון שהיה בפיקוחו של הקורפוס ה-V של הצבא, כלל את המחוזות טרס ארוזוס, קורונל דוריגו וקרמן דה פטגונס, וכמו כן את העיר באייה בלנקה, מושב המטה, להבדיל מהאזור שהיה תחת מרות חיל הים (בבסיס פוארטו בלגרנו) והפרובינציות של נאוקן, ריו נגרו, צ'ובוט וסנטה קרוז.

הדיכוי החשאי פעל ברחבי האזור כולו כשהוא מפעיל מרכזי מעצר ארעיים (תחנות משטרה, בסיסים צבאיים, יחידות משטרה וכד'), מהם הועברו העצורים לשני מחנות מעצר קבועים ששכנו בעיר באייה בלנקה, למחנה נוסף סמוך למטה הקורפוס הצבאי ה-V ולמחנה אחר ששכן בבניין המטה עצמו.

ההבדל היחידי הידוע יושם באלטו ואז'ה של ריו נגרו ונאוקן, שבו הוקם מחנה מעצר חשאי קבוע עבור עצורים שהובאו מתת-אזור 52; מאפריל 1976 ועד סוף שנת 1977 המפקד היה האלוף José Luis Sexton, מפקד היחידה ה-VI של חי"ר ההרים שמושב בנאוקן.

ימים ספורים לפני ההפיכה החלו לעצור פעילים רבים מתחומי הפוליטיקה, האיגודים המקצועיים, חברי פרלמנט, פרופסורים מהאוניברסיטה ואנשי השלטון המודח, באמצעים חוקיים כביכול ולהעבירם לבניין המטה של הקורפוס ה-V, חלקם נעלמו והפכו נעדרים. אחר פעילים אחרים נערך מצוד ברחבי ארגנטינה כולה, והם הועברו לאזור הביטחון מס' 5.

חבר בית הנבחרים לשעבר מסנטה קרוז, Orlando Stirnemann (תיק מס' 4337) מעיד:

נעצרתי במלברייגו, פרובינציה של סנטה פה, בראשית אפריל 1976. שלושה ימים מאוחר יותר העבירו אותי לרקונקיסטה במטוס 'גווארני', שמספרו 116 Y, לכיוון שדה התעופה של העיר בואנוס איירס ומשם במטוס אחר, מס' 106 AE, לבסיס קומנדנטה אספורה. ראיתי הכל כיוון שלא קשרו לי את העיניים, כי אמרו שאני 'מחוסל בטוח'. בהתחלה הייתי במחנה מעצר חשאי ששכן בצריף גדול של היחידה לתקשורת. כעבור 15 ימי מעצר במחנה חשאי זה, הועברתי למחנה אחר, שאני משער כי היה שייך לאותו אזור צבאי....

Francisco Tropeano שנעצר באופן חוקי במטה של היחידה ה-V של נאוקן ב-28 במרס 1976, נאלץ להמתין בבית הכלא של העיר, עד שהועבר למחנה קומנדנטה אספורה, שם נמסר לידי אנשי הקורפוס ה-V והוכנס לאותו צריף בו היה Stirnemann. במשך מעצרו החשאי הכחיש אלוף-משנה Swaiter (תיק מס' 6956), שהיה ראש המודיעין של אותו אזור, באוזני אשתו של Tropeano את דבר מעצרו של בעלה באזור זה, עד שאחרי שבועות מספר הוא הועבר למעצר חוקי בבית הכלא

בווילה פלורסטה, שם נוכח לדעת כי הקצין הנ"ל היה זה שפיקח תכופות על המחנה החשאי בו הוא היה עצור עם אנשים נוספים הנעדרים עד היום:

כולנו שמענו כשהוציאו מהצריף הראשי אחד מאתנו לעינויים בדרבן החשמלי. אני מניח שהיה שם רופא שאמר מתי צריך להפסיק. פעמיים שמעתי בעת העינויים את המילים: "זה נפסק ... זה נפסק ...". נדמה לי שהזריקו. בלילה הופיעו קציני צבא שהורו לאחראים על הצריף כיצד לנהוג בעצורים במשך המבצעים. כמו כן, הם נתנו הוראות דוקטרינאריות. אחד הקצינים, שבא פעמים מספר, היה אלוף-משנה Swaiter.

(...) זכורות לי תמונות טרור רבות, אך איני יכול שלא לציין תמונה אחת במיוחד. זה היה בלילה. השומרים התחילו לצרוח שה'מונטונרוס' באו לשחרר את העצורים. הם החלו לירות וצרחו: "צריך להרוג את כולם!" היריות היו בפנים, לידינו, וגם בחוץ. השומרים רצו ממקום למקום, לפעמים עצרו ליד אחת המיטות והכו את העצור ששכב קשור, בעיניים מכוסות. מכות כאלה חטפנו אומנם לעתים תכופות, אך באותו לילה הגיע הפחד לשיאו, בגלל היריות. אני חושב שבאותו לילה הוציאו להורג עצורים אחדים מחוץ לצריף, והשומרים התנהגו כך כדי להעלים מאתנו, שהיינו בפנים, את המתרחש בחוץ (תיק מס' 6956 - Francisco Tropeano).

ככל שגדלו הממדים של מבצעי הדיכוי בעיר באייה בלנקה ובאזורים הסמוכים לה, כן גדל הצורך במבנים חדשים. לפיכך נפתח ה'אסקואליטה', מבנה עתיק שכלל מספר חדרים ושכן כ- 100 מטר מהצריף. כאשר לא הספיק המקום לכל העצורים, הועברו חלקם זמנית לבניין אחר ששכן בבסיס חיל הים או בקרבתו, והיה בפיקוח אנשי חיל הים. תחת פיקוחו היה מחנה מעצר חשאי נוסף ששכן ב- Bateria 2, מול חוף הים שבו עגנה אונייה ששימשה לאותן מטרות בתקופת השיא של הדיכוי.

Pedro Maidana (תיק מס' 6956), שנעצר באמצע יוני 1976 באמצע שיעור בבית הספר לחינוך טכני בקוטרל-קו, הועבר עם עוד אנשים לנאוקן עד ל'אסקואליטה' בבאייה בלנקה. הוא נחקר ושהה שם 14 יום, בבניין ש"הדרך אליו רצופה מהמורות ואפופה ריח ים." בסופו של דבר הועבר לבית הכלא בנאוקן ונמסר לידי אזור 521. מפקד המודיעין של האזור היה רב-סרן Reinhold.

ה'אסקואליטה' נמצאת בבניין שעמד במקום עוד קודם לכן, בחלקה האחורי של היחידה מס' 181 של נאוקן הבירה, מקום שישמש אורווה, שופץ והוכשר ליעודו החדש על ידי מחלקות A ו-C של יחידות הבנייה.

יחידות הפיקוד, השירותים והלוחמה הבטיחו את הסיוע הלוגיסטי, את השמירה החיצונית ואת הצוות למבצעי החיפוש. מפקד היחידה, סגן-אלוף Braulio Enrique Olea, היה מפנה אל מטה החטיבה ה-VI את כל הבקשות של משפחות הנעדרים, אפילו במקרים כמו זה של החייל הסדיר José Delineo Méndez שהיה עצור במחנה המעצר החשאי בצינוק של הבסיס עצמו (תיק מס' 2287).

בחטיבה ה-V נתקבלו בני המשפחות בדרך כלל על ידי רב-סרן Farías, שהיה המנהל האדמיניסטרטיבי של ה'אסקואליטה' והאחראי על רשימות העצורים במחנה

החשאי, כפי שהעיד בעצמו. לעתים אף עסק בהעברת עצורים מבתי הכלא. העצורים שהו ימים, ואף שבועות, בחזקת נעדרים בפיקוד האזור, שם עונו וחיכו עד שייחרץ גורלם.

אחד מן העצורים, קצין משטרה לשעבר (תיק מס' 6956), זיהה את האיש שעינה אותו, למרות שעניו היו קשורות. זה היה סגן-אלוף Gómez Arena, שכיניו היה 'התליין', מי שעמד בראש מחלקת מודיעין של החטיבה ה-VII. העצור זיהה את האיש כיוון שביקר תכופות 'בקהיליית המודיעין' של אזור 521, שפעלה במחנה עוד לפני ה-24 במרס 1976.

בוויידמה, שם אין יחידה צבאית, פעלה 'הקהילייה המודיעינית' בתחומי ה-S.I.E, משם תואמה סדרה של מעשי חטיפה בסוף שנת 1976, בה השתתפו אנשי סניף המשטרה הפדרלית בוויידמה:

ב-15 בדצמבר העלו אותי על רכב. לידי נסעו קצין משטרה בכיר בשם Forchetti (תיקים 475-480-473-476) והקצין González (תיקים 478-480) מהמשטרה הפדרלית. באמצע הדרך לשדה התעופה קשרו לי את העיניים וכיסו את ראשי בברדס. הועברתי לפיקוד הקורפוס ה-V של הצבא, בפיקודו של האלוף René Azpíarte (תיקים 473-475). האחראי על מבצע הדיכוי היה אלוף-משנה Páez. למחרת נלקחתי ל'אסקוואליטה', שם עינו אותי בצורה נוראית. עדיין יש לי סימנים המעידים על מה שעבר עלי. במקום נודע לי על מעצרו של Darío Rossi מוויידמה. מאוחר יותר הופיע שמו כמי שנהרג בתקרית כביכול (תיק מס' 473 . Eduardo Cironi).

מאידיך גיסא מציין Oscar Bermúdez (תיק מס' 476), שנחטף בוויידמה ב-7 בינואר 1977, על ידי אותו קצין משטרה Forchetti:

הביאו אותי ל'אסקוואליטה' ברכב; שכבתי על הרצפה, מוכה קשות; כעבור זמן מה הצלחתי ליצור מגע עם ידיד ותיק שלי Darío Rossi. הוא שאל אותי ביאוש על אשתו ובתו. לאחר שרשמנו אותי חוקית בבית הכלא של וילה פלורסטה, קראתי ידיעה בעיתון על אדם שנהרג בתקרית. היה זה Darío Rossi. זה היה גורלם של חלק מהחטופים במחנה מעצר חשאי זה.

עדותו של Jorge Abel תואמת לעדות הקודמת בנוגע למקרה של Rossi, ויש בה יותר פרטים על ההוצאות להורג של העצורים (תיקים מס' 480-477).

אחד מהירויים למוות היה Fernando Jara. ל'אסקוואליטה' הובאו 16 נערים מה-UES (אגודת התלמידים של בתי ספר תיכוניים), כולם בני 17 בערך. עינו אותם בשל האחריות לפיגוע שנעשה בסוכנות 'פורד' בבאייה בלנקה, בדצמבר 1976. מקבוצת נערים זו נשארו אתנו רק שניים שנזכרו כהרוגים ב'תקרית' סמוך ללה פלטה. כמה ימים לפני הוצאתו להורג של Jara ביקר במקום האלוף Acdel Vilas (תיקים מס' 477-4636).

היה זה ביקור הפרידה שלו לפני שעזב את השירות. מי שמילא את מקומו כסגן המפקד היה האלוף Abel Catuzzi אך דבר לא השתנה בפעילות ה'אסקואליטה' (תיקים מס' 473-475). ב-12 בינואר 1977 נחטפה Alicia Partnoy בבאיייה בלנקה והועברה במשאית צבאית עד לבסיס המטה של הקורפוס ה-V, שם גבו את עדותה רק אחרי שקשרו את ידיה ושמו ברדס לראשה. העבירו אותה ברכב עד לבית שבו שמעה במשך כל הלילה את צעקות בעלה בעת העינויים. (תיק מס' 2266).

לאט לאט הבנתי היכן אני נמצאת. הבית הישן בו הוחזקנו שכן מאחורי המטה של הקורפוס ה-V, במרחק חמישה עשר רחובות מאכסניה על הדרך 'לה קרינדנה'. אנשי הצבא כינו את המקום בשם 'סיקופה'. הוא נמצא קרוב מאוד לפסי הרכבת. יכולנו לשמוע את הרכבות, את תרגילי הירי של הפיקוד הצבאי וכן את געיית הפרות. חדר העינויים, המטבח, בית השימוש, התאים וחדר השמירה, היו כולם בתוך אותו בניין. כדי לעשות את הצרכים נאלצנו לצאת למחראה שהייתה בחצר, שם עמד הקרוואן שבו ישנו השומרים ובאר ששימשה לעינויים. הם תלו בתוכה את העצורים למשך שעות.

כך בדיוק סבל Sergio Voitzuk (תיק מס' 3077), שיחד עם עדים נוספים התלווה לסיוור המשלחת של ועדה זו, שהתקיים ב-11 ביולי שנה זו. כולם זיהו במרחק של כ-2000 מטר ממושב הפיקוד, במקום הידוע בשם 'המחלבה הישנה' בדרך של 'לה קרינדנה', את המקום שבו שכנה ה'אסקואליטה' - היום הרוסה - סביבה עומדת עד היום חורשת עצים, שאינה מותרת ספק.

נוסף לכך, בסיומו של חיפוש מדוקדק, זיהו העדים שרידים מהמבנה (חלק בטון בצבעו המקורי, אריחים ושרידי צינורות סניטריים). אביזרים אלה תאמו בכל את העדויות שהוגשו קודם לכן בפני הוועדה. מאידך גיסא, באחד התיקים שהוגשו בפני השופט הפדרלי של באיייה בלנקה, ד"ר Suter, הכיר מפקד הקורפוס החמישי בקיומם של המבנים שהזכירו העדים בדבריהם, ואישר את דבר הריסתם בשלב מאוחר יותר, בעת אימונים צבאיים בשנת 1978.

רבים מהעצורים, ביניהם ד"ר Hipólito Solari Yrigoyen וד"ר Marco Amaya, נעצרו חוקית לאחר מכן, אך אחרים יצאו ממחנה זה בדרכס אל המוות.

נציגות ה-CONADEP בבאיייה בלנקה, הצליחה להרכיב רשימת אנשים שכביכול נהרגו בתקריות, חלקם נראו חיים ב'אסקואליטה':

ב-12 באפריל 1977 ציוו על María Elena Romero ו-Zulema Izurieta או רופא או חובש והזריק להם זריקה. שמעתי את השומרים צוחקים ולועגים להם אחר כך בא רופא או חובש והזריק להם זריקה. שמעתי את משם. למחרת נמצאו שני הזוגות הרוגים, בתקריות כביכול, ביישוב קרוב לבאיייה בלנקה. כעבור ימים מועטים נולד הבן של Graciela, אחותה של María Elena Metz, שנחטפה בנאוקן עם בעלה Raúl Metz. התניוק בא לעולם ללא כל טיפול רפואי, בתא המענים. אחד מהם חטף אותו מאמו, שהועברה כעבור ימים מספר למקום בלתי ידוע (תיק מס' 2266; Alicia Partnoy).

